

Xujun xi kitsikasenre San Pablo xuta xi makjainre ngat'are Jesús xi tjindu naxinanda Roma ROMANOS

¹ An, Pablo, tetsikasen_nuu xujunbi, xi tetsa'exangi_ra Jesucristo xi xakji'i kjinukjuanina nga kuaan apóstore 'ba 'ejñat'axinna, tuxi sikja'axtiuyaña en ndare.

² Kui xi nixtjin kuatse jan kitsu nga kitsja ts'a Na'enchana nga kitsikinchja nchja chinga profetare, jotsa'en kua'indut'a xujun tsjere, ³ xi tsuyana ngat'are Na'enna Jesucristo xi Ki'ndire Na'enchana mani. Kui xi ntjere David jendibani nga kuán jngu xuta ngasun'nde. ⁴ 'Ba nga ja'aya nganire ngajinre mik'en 'ba=tsa'en kis'ejñatsejenni nga kui xi Ki'ndire Na'enchana xi tjinre kjua'ñu, jotsa'en tsinkjin kakunna Isennixtjintsje xi tsit-sjena.

⁵ Ngat'are Jesucristo= Na'enchana kitsjana kjuandabi nga jngu apóstol kuáan. Tuxi sikja'axtiuyaña en ndare ngajinre ngatsi'i naxinanda xi tjin, tuxi xuta ngatjamakjainnre ngat'are kui 'ba ngatatsik'etjusunni enre nga sichjire ja'enre. ⁶ Xi 'ba nde kio tetsubajin_ru ngayeje xi kinchjanu Na'enchana nga xuta xi tse'e Jesucristo kuon. ⁷ Na'enchana tsimejénnu jun ngatsi'u xi makjainnu ngat'a tse'e xi tetsubo Roma 'ba kinchjanu nga kuon xuta tsje xi tse'e.

Ngatjas'enu kjuanda ko kjuaxiu xi tsjana Na'enchana ko Na'enna Jesucristo.

⁸ Titjunfara, ngat'are Jesucristo tsja_ra kjuanda Na'enchana ngat'anu ngatsi'u, ngat'a ngayéje ngasun'ndio nda inyanchja xuta ngat'are jotsa'en makjainnu Na'enna. ⁹ Na'enchana xi ko fani ngayéje inimana tetsa'exat'a_ra nga tetsikja'axtiuyaa en nda ngat'a tse'e Ki'ndire be= nga ngantsjai fa'etsjena ngat'a tsojon nga fakua. ¹⁰ Mi'antsjai_ra Na'enchana tsa kui xi tsu kakun tuchan jngu nixtjin sja'ndena, nga kuan kjuikun_nuu. ¹¹ Ngat'a ne mejénna skue_nuu, tuxi kuasekoni_nuu nga sakunu mé= xi tsjana Isennixtjintsjere Na'enchana, 'ba nga nda kixi kuinyo ngat'are Na'enna. ¹² Asa jo tsu en, mejénna kionga je tejña ngajinnu kua'e nga'ñukaña_ra xingia ngat'are jotsa'en tujngu makjainna jun ko an.

¹³ Jun nts'ia, mejénna nga xio nga je nda'e mejénna kjuikun_nuu, tunga ka'nda nganda'e tojo tjin tsajmi xi ti'bechja'ndena. Ngat'a mejénna sa'aan ngajinnu ndekuini xa xi tetsa'aan ngajinre naxinanda xi yak'a tuxi skueña kjuandare xana ngat'a tsojon ngayeje. ¹⁴ Na'enchana 'exana 'ba tjinnere nga sa'aan xare ngajinre tu'ya xutañu, a xuta xi mare en griego= asa kja'e xuta=, a xi chjine= asa xi nimé kjiña'anre. ¹⁵ Kui= kjuañu ne 'ñu mejénna nga 'ba nde sikja'axtiuyaa_nuu enre Na'enchana jun xi tetsubo naxinanda Roma.

¹⁶ Bi masubana ngat'are en ndare Na'enchana, ngat'a kui= xi kjua'ñure Na'enchana xi tsik'angi ngat'are kjua'ñure je ngatsi'i xuta xi makjainre ngat'are kui, ch'anira xuta judío ko xuta

naxinanda xi yak'a. ¹⁷ Ngat'are kui en ndare xi bakutsejenna jótsa'en kuakixi xuta ngixkun Na'enchana, tu ngat'are nga makjainre 'ba nga janda kuakjain ngisare, jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Xi kixi ngixkun Na'enchana, kui xi s'ere xi kjuabenichun fa tu ngat'are nga makjainre.”

¹⁸ Ngat'a s'ejñatsejen kjuastire Na'enchana xi ndibani ngank'aa. Ndibanere ngatsi'i xuta xi bi bekun kui nga inyatsa'en tsajmi xi bi nda, xi nga ko kjuach'okunre 'bechja'ndere yojore nga xiare xi kjuakixi. ¹⁹ Ngat'a tijñatsejenre xutabiu mé= xi 'yare ngat'are Na'enchana, ngat'a ndekui 'ejñatsejennire. ²⁰ Ka'nda nga kitsinda Na'enchana ngasun'ndio, 'ya=re mé= xi bi matsejen ngat'are kui. Kibi= nga tujungu kui xi Na'enchana 'ba nga kjuaññure niñajanni kjuet'a. Kibi nda 'yare nga chutsejenre mé= xi kitsinda. Kui= kjuaññu tsajainni jótsa'en kuasekoni yojore xutabiu.

²¹ Ngat'a ninga tsa tsabe ngat'are Na'enchana xutabiu, bi kitsichjire jotsa'en machjen 'ba ninga bi kitsjare kjuanda. Tusa kitsikja'etsjen mé= xi tumé chjire 'ba kis'ejñujinre inima xtanre. ²² Kitsu nga kui= xi xuta nkjin kakun, tunga tu xuta chikun kuánni. ²³ 'Ejñat'axin kjuajere Na'enchana xi bi fet'a, 'ba tusa kitsichjire isenre xuta xi fekjua, xi tse'e tjiunise, xi tse'e tjiuba xi ñujun ndsaku 'ba ko xi tse'e tjiuye.

²⁴ 'Bamani Na'enchana kitsikumare xutabiu ngajinre kjuach'o xi tsu inimare. Ngu tuchume= tsajmi xi tjinre kjuasuba kitsiko yojore xinkjin. ²⁵ 'Ejñat'axin kjuakixire Na'enchana 'ba tusa en ndesu kuakjainre. Tsabekun 'ba kitsichjire mé= xi

Na'enchana kitsinda 'ba bi Na'enchana xi kitsinda tsajmibi yatesinre. Xi tujngu kui machjen nga sichjire ngantsjai nixtjin. 'Ba ngatjama.

²⁶ Kui= kjuañu Na'enchana kitsikumanire xutabiu ngajinre mé= xi 'ñu mejénre, xi tjinre kjuasuba. Ka'nda yanchjinre kitsik'antjaiya ndiya xi Na'enchana kitsjare ngasun'ndebi nga bi nde 'batsa'en kitsichjenni yojore. 'Ba kitsa'en mé= xi bi tsaka'a ndiya xi kitsjare Na'enchana. ²⁷ 'Ba 'ba nde tsa'en xuta xi'iun kitsik'antjaiya ndiya xi kitsjare Na'enchana ngasun'ndebi. 'Endut'axin yanchjinre nga tusa ndekuini xuta xi'in xinkjin 'ñu kuamejénre. Kitsiko xuta xi'in xinkjin mé= xi masubana. 'Ba kisakure chji xi 'bakore ngat'are kjuach'o xi kitsa'en nga kitsikjetsun yojore.

²⁸ Ngat'a jotsa'en nga bi kuamejénre xutabiu nga janda k'uejin kakun nga kui= xi Na'enchana, kui= kjuañu kui kitsikumanire ngajin kjuafa'etsjenre xi tumé chjire, tuxi sa'enni mé= xi bi ma ña'an.

²⁹ Ngatsi'i kitse ngajin inimare nkjin kuya tsajmi ch'o. Tu kui mején yejere mé= xi tjinre xinkjin 'ba mastike xinkjin. Kitse ngajin inimare kjuaxin kakun ko kjuachan ko kjuach'onacha 'ba ko kjuach'okun. Tsik'en xuta 'ba nchjandesuta'en xinkjin.

³⁰ Tsik'axki xinkjin, 'ba mastike Na'enchana, 'ba 'baxjengi xinkjin. Tsink'a kakun, tu kui nda 'baxje suba yojore, 'ba 'baxjejin kjuafa'etsjenre nkjin kuya kjua xi ch'otjin. Bi tsik'etjusunre xichare, ³¹ ne taja= nindaku, bi tsik'etjusun en xi nchja, tu'yá tsimején, 'ba bi fa'animare xinkjin 'ba ninga ni'yá tsichat'are.

³² 'Ba be= xutabiu nga Na'enchana je 'ejña kju-atexuma xi tsu nga nga'ya= xi 'batsa'en machjen

nga kueya. Tunga tojo 'ba inyatsa'en 'ba nase tsja= mare nga tjin ngisa xi 'ba nde tsa'en ngayeje.

2

¹ 'Ba 'bamani tu'ya xi kuáin ji, tsa techjube nga'ndere Na'enchana nga teña'an_ri kjua xuta xi kja'ere, tsajain jótsa'en kuissekue yojori. Ngat'a kionga ji teña'an_ri kjua xuta xi kja'ere, nde ji techaninejeni_ri yojori. Ngat'a mé= xi teña'an_ri kjua xuta xi ngijngu, ndekui ña'anni nda tsa ji ngayeje.

² 'Ba 'yaña nga Na'enchana kixi tsa'en kjua kionga kaninejere xuta xi 'batsa'en. ³ 'Ba ji xi teña'an_ri kjua xuta xi kja'ere ngat'are mé= xi tsa'en 'ba xi ndekui tsajmi ña'anni ji ngayeje, ¿a mari ji nga k'uangi kionga Na'enchana sa'en kjua? ⁴ ¿A bi te'naxjengi kjuanda je xi tjinre Na'enchana nga bi ta'a makjanre 'ba nga tsejn-dakoni ngayeje? ¿A bi te'ye nga kuifa ni kjuandare Na'enchana xi tifikori nga kjuechut'a_ri 'ba nga sik'antjaiya inimari? ⁵ Tunga ji ne xtain 'ba bi mejénri kjuinik'antjaiye inimari 'ba kjua'e ngani ngixkun Na'enchana. 'Ba 'batsa'en tenikjinta'en kjuana'en yojori xi kjua'enere xuta nixtjin kionga Na'enchana sikasen kjuastire 'ba nga kuakutsejen nga kui= xi kixi tsa'en kjua.

⁶ Ngat'a Na'enchana k'uechjire xuta ngat'are mé= xi kitsa'en nga jngu jngu. ⁷ 'Ba kjuabenichun xi bi fet'a sjare tu'ya xutañu xi mangisjai nga sakure kjuaje xi Na'enchana tsjana nga nda xiare 'ba nga k'uendukunntsai nga bi inyafere kakun nga inyatsa'en mé= xi nda. ⁸ Tunga Na'enchana

sikasennere kjuastire ko kjuastijndare xuta xi tsi-
inre kjua, xi bi tsik'etjusun xi kjuakixi nga xi
tusa kjua ch'okun tsik'etjusun. ⁹ Kjuanima 'ba ko
kjuaba s'ere ngatsi'i xuta xi ch'o tsa'en, ch'anira
xuta judío ko xuta naxinanda xi yak'a ngayeje.
¹⁰ Tunga ngatsi'i xuta xi nda tsa'en, kui= xi s'ere
kjuaje 'ba nda xiare 'ba s'ere kjuaxiu, ch'anira
xuta judío ko xuta naxinanda xi yak'a ngayeje.

¹¹ Ngat'a Na'enchana bi kabi tsa'en xuta.
¹² Ngatsi'i xuta xi majngi je 'ba bi be kjuatexumare
Moisés, kui= xi kueyat'axinre kjuatexumabiu. 'Ba
ngatsi'i xi be kjuatexumo 'ba majngi je, kui= xi ko
kui kjuatexumabiu kuankonire kjua. ¹³ Ngat'a bi
kixi ngixkun Na'enchana xi tu kjuatexumo basen
ñojonre. Tu kui= xi tsik'etjusun kjuatexumo xi kixi
kuan ngixkun Na'enchana.

¹⁴ Tunga kionga xuta xi bi judío, xi bi
kitsa'ere kjuatexumare Moisés, tsa'en mé= xi
bakuya kjuatexumo ngat'a inimare ndibajinni,
'batsa'en kuenda tse'e suba sakunire jngu
kjuatexuma, ninga tsajainjínre kjuatexumare
Moisés. ¹⁵ Bakutsejen ngat'are jotsa'en tjindu
nga ngajin inimare kua'indut'a mé= xi bakuya
kjuatexumo. Inimare tsuyakixi tsa nda tjin asa
bi nda tjin xi tsa'en. 'Ba kjuafa'etsjenre bangi asa
baseko. ¹⁶ 'Ba= kuan nixtjin kionga tu ngat'are
Na'enna Jesucristo Na'enchana sa'enre kjua mé=
xi tjindujin'more inimare xuta. Jo tsu en ndare xi
tetsikja'axtiuyaa.

¹⁷ 'Ba ji xi xuta judío 'mi_ri yojori, ma'ñut'a
kakuin kjuatexumare Moisés 'ba nk'a 'naxje
yojori nga tu tsiji tajngu 'mi_ri Na'enchana.

18 'Ba 'yani mé= xi mejénre kui, 'ba kjuatexumo bakuya=ri nga xja'ajin mé= xi nda. 19 Bere takuin nga kuan kuaku ndiya_ri xuta xi ka 'ba nga kuan kuakutsejen_ri joni jngu ndi'i xuta xi sema ña jñu xi tsajainre Na'enna. 20 'Ba bere takuin nga kuan kuakuya_ri xuta xi bi be mé= xi tse'e Na'enchana 'ba nga ji kuan xuta chjinere xuta xi bi mankjínre, ngat'a tjinri tse kjuankjin kakun ko kjuakixi xi bakutsejenri kjuatexumo.

21 Tunga ji xi bakuya_ri xuta xi kja'ere, ¿ánñu bi ji tjun bakuyani_ri yojori? Ji xi 'be_ri nijmi xuta nga bi ma ña'an cheje, ¿a bi ñe'en cheje ji? 22 Ji xi sji nga bi ma ña'an kjuachajngi, ¿a bi 'ba ñe'en ji? Ji xi mastiche na'en xi ntsja xuta tsindani, ¿a bi ñe'en cheje ningure na'enbiu? 23 Ji xi nk'a 'naxje yojori ngat'are kjuatexumo, ¿a te'yakun=ni Na'enchana kionga bi tenik'etjusun kjuatexumo? 24 Ngat'a 'ba=tsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Tu ngat'anu nga ch'otsa'en ti'baxki Na'enchana ngajínre xuta ngasun'ndio.”

25 Kjuakixi= nga kuasekori tsa kjiñe'en xi circuncisión 'mi tsa tenik'etjusun jotsa'en kua'indut'a kjuatexumo. Tunga tsa bi tenik'etjusun kjuatexumo, nde 'ba=nire jo=ni tsa bi kjiñe'en circuncidar yojori. 26 'Ba tsa tusa xi bi kuán circuncidar tsik'etjusun jotsa'en kua'indut'a kjuatexumo, kui= xi xiare joni xi kuata'en xi circuncisión 'mi. 27 Xi tsik'etjusun kjuatexumo ninga tsa bi kuán circuncidar, kui= xi sa'enri kjua ji xi bi tenik'etjusun kjuatexumo ninga tsa kjiñe'en xi circuncisión 'mi 'ba ninga tjinri kjuatexuma xi kua'indut'a xujun.

28 Ngat'a bi xuta judío kjin xi tu ngasun nk'a

yojore matsejen joni xuta judío. 'Ba bi circuncisión kjin xi tu ngasun nk'a yojo kuata'en. ²⁹ Tusa kui= xi xuta judío kjin xi tjin ngajin inimare mé= xi tse'e xuta judío. 'Ba xi circuncisión kjin kui= xi ma ngajin inimare xuta. Kui=bi xi ndibanire Isennix-tjintsjere Na'enchana, 'ba bi kui= xi kua'indut'a xujun. Xi tsa'en kibi nda= 'yare, bi xuta xi nda nchja ngat'are, tu Na'enchana sani.

3

¹ 'Bamani, ¿mé= chji xi tjin ngisare nga ma judío asa nga ma circuncidar? ² Ne nkjin kuya chji xi tjin ngisare. Kui=bi xi titjun nga Na'enchana kitsingatsjare xuta judío enre.

³ Tsa tjin xi bi kuakjainre ngat'are enre, ¿a tu kui kjuañu Na'enchana bi sik'etjusunnire en xi kitsure? ⁴ ¡Ngu niñajanni 'ba kuan! Ninga tsa ndesu ngatsi'i xuta, tunga Na'enchana tojo 'ba=tsa'en ko kjuakixi. Ngu enre 'ba=tsa'en kua'indut'a: S'ejñatsejen nga ji xi kixi kionga sji mé= enñu, 'ba si'anni ji kionga kuanri kju.

⁵ Tunga tsa kjuach'okunna 'bejñatsejen nga Na'enchana xi kixi, ¿jó kuixan? ¿A kuixun=ña nga Na'enchana bi tjinre kjuakixi kionga tsikasenna kjuastire? (Kionga 'ba texian, tenchjaa=ña jotsa'en nchja xuta.) ⁶ Tunga, ¡niñajanni 'ba kuan! Ngat'a tsa Na'enchana bi tjinre kjuakixi, ¿jótsa'en kuan sa'enire kju xuta ngasun'ndio?

⁷ Tunga tsa en ndesu xi tenchjaa tsa kui= xi 'batsa'en k'uejñatsejen kjuakixire Na'enchana 'ba kui saku=ngisare kjuaje, ¿ánñu tojo tjiña'an ngisanina kju joni tsa an xi xuta je kuáan? ⁸ ¿A bi tusa nda tjin nga si'an mé= xi bi nda

tjin, tuxi kju'a'eni kjuanda? Jo tsu yak'a xuta xi ch'otsa'en inyatsik'axkina nga 'bixu tsu en xi tebakuyaa. Tunga xi 'ba inyatsu machjen nga kju'a'a kjuanima.

⁹ Ngu, ¿a ngisa nda ngisai jin xi judío kuáin nga ko mare xutare naxinanda xi yak'a? ¡Junjun! Ngat'a je= 'yakuán nga ngatsi'i, a xi judío asa xi bi judío tjindu ngajin kju'a'ñure je. ¹⁰ Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana:

Tsajain xuta xi kixi, nijngujín tjin.

¹¹ Tsajain xuta xi mankinre.

Tsajain xuta xi mangisjai ndiya xi tse'e Na'enchana.

¹² Kja'e ndiya xi bi nda kiji ngatsi'i, nimé nde chjinire kju'a xi tsa'en.

Tsajain xuta xi tsa'en xi nda, nijngukjinjín tjin.

¹³ Naxujndare joni nngu tsju xi tixa, 'ba tsiteya najenre nga nchja en ndesu, 'ba en xi 'betju ts'a joni xanre tjiuye.

¹⁴ Kitse nga'a ts'a en xi ch'otsu 'ba ko en xi nchjabo-jonire xuta.

¹⁵ 'Ba tu tjindundantsjai nga mejénre sik'en.

¹⁶ Ndiya xi semaya tsinima= 'ba tsi'on=re xuta,

¹⁷ 'ba bi inyabe ndiya ñá tjin kjuaxiu.

¹⁸ Bi tjjin kakunre

nga Na'enchana xi tjinnere nga kjuikuncha.

¹⁹ 'Yaña kibi. Ngayéje mé= xi tsu kjuatexumo, Na'enchana tifako xuta xi kitsa'ere kjuatexumo, tuxi 'batsa'en k'uechjani ts'a ngatsi'i xuta 'ba si'annire kju'a ngayéje ngasun'ndio ngixkun kui.

²⁰ Ngat'a nijngu xuta kjuakixi ngixkun Na'enchana tu ngat'are tsa sik'etjusun mé= xi kua'indut'a

xujun kjuatexumare Moisés. Tusa kjuatexumo machjen tuxi 'bejñatsejennina nga tjinna je.

²¹ Tunga nganda'e, je 'ejñatsejen Na'enchana jótsa'en makixini xuta ngixkun kui. Bi kjuatexumo xi 'batsa'en, ngu ndekuini kjuatexumo ko xujun xi tse'e profeta tsuyakixi mé= xi tijñatsejen nganda'e. ²² Ngat'are kjuamakjainre ngat'a tse'e Jesucristo, 'ba=tsa'en makixini xuta ngixkun Na'enchana. 'Ba makixi ngatsi'i xi makjainre, ngat'a kui bi kabi tsa'en xuta. ²³ Ngatsi'i xuta tsajngi je 'ba kjin tjindu ngat'are kjuajere Na'enchana. ²⁴ Tunga tu ngat'are kjuandare Na'enchana titsja kjuatjo nga makixi xuta, ngat'a Jesucristo 'echjintjai xuta tuxi kuandaini ngat'are jere.

²⁵ Na'enchana kitsa'en Jesucristo jngu chje kionga 'estenntjaina jinre, tuxi sakunina kjuanichat'a nga kuakjainna ngat'are kui. 'Ba=tsa'en yakutsejen Na'enchana kjuakixire. Ngat'a bi kiskaninejere xuta xi tsajngi je nganda'eñu, ²⁶ ngu kui tjinre kjuatsejnda. Tunga tibakutsejen nixtjin nganda'e jótsa'en tsikixina; jotsa'en kixi kui, 'ba 'ba nde kixi tsa'en xi makjainre ngat'are Jesús.

²⁷ 'Bamani, ¿jótsa'en nk'a kjui'naxjeña yojona? Bi ma. S'ejñat'axin= kibiú. ¿Jótsa'en s'ejñat'axinni? ¿A ngat'are tsa tenik'etjusun=ña mé= xi kua'indut'a kjuatexumo? Bi kui kjuañu. Tu ngat'are nga makjainna. ²⁸ Ngat'a mankjinna nga mani nga makixi xuta ngixkun Na'enchana tu ngat'are nga makjainre 'ba bi ngat'are tsa sik'etjusun mé= xi kua'indut'a kjuatexumo.

29 ¿A tu xuta judío sani xi Na'enre Na'enchana? ¿A bi 'ba nde Na'enre ngatsi'i xuta xi yak'a ngayeje? Jun, kjuakixi= nga 'ba nde Na'enre xi bi judío ngayeje. 30 Ngat'a jngututu mani Na'enchana. Kui xi tsa'en nga makixi xuta judío xi kuán circuncidar ngat'a makjainre, 'ba nde tsa'en nga makixi xuta xi yak'a xi bi kuán circuncidar tu ngat'are nga makjainre. 31 'Ba meni, tu ngat'are nga makjainna, ¿a tenichajaña chjire kjuatexumo? ¡Junjun! Tusa 'batsa'en teba'e_ra chji xi machjenre kjuatexumo.

4

1 'Ba 'batsa'en: ¿jó kuixan ngat'are Abraham xi kuán xuta chingana nga'e ngasun'ndebi? ¿Mé= xi kisakure? 2 Tsa Abraham kuakixi tu ngat'are mé= xi nda kitsa'en, kuan nk'a k'uaxje yojore, tunga bi ngixkun Na'enchana. 3 Ngu 'ba=tsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Abraham kuakjainre ngat'a tse'e Na'enchana, 'ba kui=bi xi kiskjebere kuenda kui nga kiskjebetjo Abraham joni xuta kixi.”

4 Jo=ni xuta xi tsa'exa, chji xi kui ba'ere bi joni jngu kjuatjo, tu jo=ni tsa jngu tsajmi xi machjen nga kua'ere. 5 'Ba ngat'are xuta xi bi bere kakun ngat'a tse'e mé= xi nda kitsa'en 'ba tsa tusa makjainre ngat'a tse'e Na'enchana xi kixi tsa'en xuta je, Na'enchana be= nga makjainre xutabiu 'ba kui je= kiskjebere kuenda nga kiskjebetjo joni xuta kixi.

6 ¡Á ndanire xuta xi Na'enchana kjebetjo joni xuta kixi 'ba bi kuenda kjebere mé= xi kitsa'en! 'Ba nde kitsu David 7 ñá 'bitsa'en kitsi'indu: ¡Á ndanire xuta xi kjinichat'are jere,

xi kis'echjintjai jere!

⁸ ¡Á ndanire

xi Na'enchana bi kuenda tsa'en jere!

⁹ ¿A tu kui tsé xuta xi kuán circuncidar sakure kjuandabi? ¿Asa 'ba=nde ko xi bi kuán circuncidar? Je tsikixan nga Abraham kuakjainre 'ba kui=kjua kichjubenire kuenda 'ba kitjubetjo joni xuta kixi. ¹⁰ Tunga, ¿kja'áñu kitjubetjo Abraham? ¿A kionga je kuán circuncidar? ¿Asa kionga kjejin? Kitjubetjo= kionga kje majin circuncidar.

¹¹ Jaskan Abraham kuán circuncidar joni tsa jngu chubá kis'et'are. Chubábiu jo=ni jngu sello xi bakutsejen kjuakixi xi kisakure ngat'a kuakjainre ngat'a tse'e Na'enchana kionga kje majin circuncidar. Meni 'batsa'en, Abraham je kuán na'enre ngatsi'i xuta xi makjainre ngat'a tse'e Na'enchana ninga tsa bi kuán circuncidar. Na'enchana be=nga makjainre xutabiu 'ba kui=bi xi kjebere kuenda nga kjetbetjo joni xuta kixi. ¹² 'Ba nde Abraham kuán na'enre xuta xi kuán circuncidar, tunga bi tsa tu kui kjua nga kuán circuncidar, 'ba=nde xi 'batsa'en makjainre jotsa'en kuakjainre xuta chingana Abraham kionga kje majin circuncidar.

¹³ Na'enchana kitsjare ts'a Abraham nga kui ko ntje xi jaskan s'ere xuntsja ngasun'ndio nga kuatse'e. Tunga bi ngat'are tsa kitsik'etjusun kjua-texumo Abraham, tsa kui kjuañu Na'enchana kitsjanire ts'a, tu ngat'are kjuakixi xi kisakure kionga kuakjainre. ¹⁴ Ngat'a tsa xi inyatsik'etjusun kjua-texumo, kui= xi xuntsja mé= xi Na'enchana kitsja ts'a nga sja, tsa 'baratsa'en tumé chjinire nga makjainna ngat'a tse'e Na'enchana 'ba 'ba=nde tsa'en

xaja chjire en xi kitsja ts'a Na'enchana ngayeje. ¹⁵ Ngat'a kjuatexumo tsikasenne=re xuta kjuastire Na'enchana kionga bi tsik'etjusun. Tunga ña tsajain kjuatexuma, 'ba=nde tsajain xi mangane kjuatexumo.

¹⁶ 'Bamani tu ngat'are nga makjainre xuta, kui=kjuañu sakunire mé= xi kitsja ts'a Na'enchana, 'ba 'batsa'en ngat'are kjuandare kui sakure kibiu. 'Batsa'en kjuakixi= nga sakukjinre ngatsi'i ntjere Abraham, bi tsa tu kui xi ya'a kjuatexumo, 'ba=nde xi makjainre jót'sa'en kuakjainre Abraham. Ngat'a kui= xi na'enna ngatsi'a. ¹⁷ Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: "Ji= xi je kitsa'enra na'enre nkjin naxinanda." 'Ba 'batsa'en Abraham kuakjainre 'ba kuán na'enna ngixkun Na'enchana, Na'en xi tsik'endukun xuta xi je mik'en 'ba tsinda mé= xi kje nisañajanni s'e 'ba s'e.

¹⁸ Abraham kiskuyare 'ba kiskunkonire mé= xi kitsure Na'enchana, ninga tsa nde tsajainnire mé= xi kiskunre. Kuakjainre ngat'a tse'e Na'enchana 'ba 'ba=tsa'en kuánni "na'enre nkjin naxinanda". Ngat'a: "Batsa'en nkjin kuan ntjeri", kitsure Na'enchana. ¹⁹ Bi kitsikjere kakun Abraham ngat'are mé= xi kuakjainre, ninga tsa tsabe nga je mején jngu sientu nure 'ba bi nde s'enire ntje asa nga chjunre Sara 'ndi ngayeje. ²⁰ Bi jó ján yaja kakun Abraham ngat'are mé= xi Na'enchana kitsjare ts'a nga sjare. Tusa ngisa 'ñu nda kuakjain ngisare 'ba 'ejñatsejen nga Na'enchana xi tjinre kjuaje. ²¹ 'Ba niki nda= tsabere kakun nga Na'enchana tjinre kjua'ñu tuxi sik'etjusunni mé= xi kitsjare ts'a. ²² Kui= kjuañu Na'enchana tsabeni

nga makjainre 'ba kiskjebere kuenda ngat'are kibi 'ba kiskjebetjo Abraham joni xuta kixi.

²³ 'Ba ña kua'indut'a nga Na'enchana kiskjebetjo Abraham joni xuta kixi, bi tu ngat'are Abraham nga 'batsa'en kua'indu. ²⁴ 'Ba=nde kua'indu ngat'ana. Ngat'a Na'enchana 'ba=nde skjebena kuenda 'ba skjebetjona joni xuta kixi, ña xi makjainna ngat'a tse'e. Kui xi kitsikja'ayare ngajinre mik'en Na'enna Jesús, ²⁵ xi kuangantsja tuxi kjuinik'enntjaini ngat'are jena 'ba kjinikja'aya nganire ngajinre mik'en tuxi sikixinina ngixkun Na'enchana.

5

¹ 'Bamani je= kuakixia tu ngat'are nga makjainna. 'Batsa'en tjinna kjuaxiu ngixkun Na'enchana ngat'are Na'enna Jesucristo. ² Ngat'a makjainna ngat'a tse'e Jesucristo, kui kjuañu kisakunina kjuandabi 'ba nda kixi tenya ngajin kjuando 'ba tsja= mana ngat'are kjuajere Na'enchana xi techuya_ra nga sakut'ana.

³ 'Ba bi tsa tu kui kibi. 'Ba=nde tsja= mana ngajinre kjuanima xi temitjaxtia, ngat'a 'yaña nga kjuanimabiu tsja nga ñuna 'ba chukjuakona mé xi temata'an. ⁴ 'Ba tsa chukjuakona, nda= 'baxjena Na'enchana. 'Ba tsa nda 'baxjena Na'enchana, ma chuya_ra kjuanda xi sjana. ⁵ 'Ba bi sakuna kjuasuba, ninga tsa kje sakujinna mé= xi techuya_ra. Ngat'a Na'enchana je kitsitse ngajin inimana kjuanimejenre nga kitsjana Isennixtjintsjere.

⁶ Kionga tojo inda tjin ngisana ngixkun Na'enchana, Cristo k'enntjaina, ña xi xuta je kuáan, kionga je echu nixtjin xi 'ejña Na'enchana.

⁷ Ne na'en tjinre nga tjin xi kueyantjaire jngu xuta xi kixi. Ningara tsa tjin xi kuakakun kueyantjaire jngu xuta xi nda xuta. ⁸ Tunga Cristo, k'enntjaina kionga xuta je ngisa. 'Ba 'ba=tsa'en Na'enchana yaku jó kji'i tsimejénna ña.

⁹ Me nganda'e je kuakixia ngat'a Cristo 'esten jinre nga k'en ngat'ana. Kui= kjuañu k'uangiña ngat'are Cristo nixtjin nga sikasen kjuastire Na'enchana. ¹⁰ Kionga kuasticha Na'enchana, nda= tsaka'a nganina ngat'are kjuabeyare Ki'ndire. Kui= kjua 'yaña nga k'uangia ngat'are kjuabenichunre Ki'ndire, ña xi je nda= kich'a ngaña Na'enchana nganda'e. ¹¹ 'Ba bi tsa tu kui kibi. 'Ba=nde tsja mana ngat'are Na'enchana, ngat'a tu ngat'are Na'enna Jesucristo Na'enchana je nda ya'a nganina nganda'e.

¹² Ngat'a tu ngat'are jngu= xuta ja'as'en jio ngasun'ndio, 'ba jio ja'eko kjuabeya. 'Ba 'batsa'en kjuabeyo ja'at'are ngatsi'i xuta, ngat'a ngatsi'i tsajngi je. ¹³ Ja'ba je tjin je ngasun'ndio kionga kjetjinjin kjuatexumo, tunga jio bi chjubere kuenda ña tsajain kjuatexuma. ¹⁴ Tunga kjuabeyo yatexuma ka'nda nixtjinre Adán 'ba 'nda tse'e Moisés, 'ba jesun xuta ninga bi tsajngi je jo kitsa'en Adán nga bi kitsik'etjusun jngu kjuatexumare Na'enchana. Adán jo=ni nguyare xuta xi jaskan kjua'e.

¹⁵ Tunga je xi tsajngi Adán bi ma ningusunkua ko kjuatjo xi kitsjana Na'enchana ngat'are kjuandare. Ngat'a nkjin xuta jesun ngat'are jere jngusa xuta, tunga 'ñu je ngisa kjuandare Na'enchana xi kitsjare nkjin xuta ngat'are kjuandare jngusa

xuta, kui xi Jesucristo 'mi.

¹⁶ Jere jngusa xuta bi ma ningusunkua ko kju-atjo xi kitsjana Na'enchana ngat'are kjuandare. Ngat'a kitsa'en kjua Na'enchana ngat'are je xi jngututu 'ba kiskaninejere xuta, tunga jaskan nga je 'ñu tse je kis'e, ja'e kjuatjobiu xi kitsjana Na'enchana xi tsa'en nga makixi xuta. ¹⁷ Ngu kjuabeyo yatexuma ngat'are xuta xi jngututu, ngat'a tsajngi je. Tunga xuta xi tisakure kjuanda jere Na'enchana ko kjuakixi xi tu titsja ngat'are xuta xi jngututu xi Jesucristo 'mi kuatexuma 'ba k'uendukunntsjai.

¹⁸ 'Ba jotsa'en ngat'are je xi tsajngi Adán kichaninere ngatsi'i xuta, 'ba nde tsa'en ngat'are mé=xi kixi tjin xi kitsa'en Jesucristo makixini ngatsi'i xuta tuxi s'enire kjuabenichun. ¹⁹ Ngat'a jotsa'en bi kitsik'etjusun xuta xi titjun kui kjuañu nkjin xuta kuánni xuta je, 'ba nde jotsa'en kitsik'etjusun xuta xi ngijngu kui= kjuañu nkjin xuta kuakixini ngixkun Na'enchana.

²⁰ 'Ba nde ja'es'ejña kjuatexumo, tuxi kji'yanire jotsa'en kuatseni jio. Tunga kionga je kuatse jio, 'ñu kuatse ngisa kjuandare Na'enchana. ²¹ Ngu jotsa'en yatexuma jio tuxi kueyani xuta, 'ba=nde tsa'en yatexuma kjuandare Na'enchana nga sikixi xuta ngixkun kui, tuxi s'entsjainire kjuabenichun ngat'are Na'enna Jesucristo.

6

¹ 'Bamani, ¿jó kuixan? ¿A tojo kuijnyije ngisa, tuxi ngisa kuakutsejen ngisani kjuandare Na'enchana? ² ¡Ngu niñajanni! Je tseya ña ngat'are jio. 'Ba 'batsa'en, ¿jótsa'en janda kuetsuba

ngisaña ngat'are jio? ³ Ngu je 'yo nga ngatsi'a xi kizatenda ngat'are Jesucristo jngu je makua kui, 'ba jngu je ma ngajin kjuabeyare. ⁴ Kionga kizatenda ngat'are Cristo, 'ba=tsa'en tseyakua 'ba kis'eyanijinkua, tuxi kuetsubakun xatse ngaña joni Cristo xi ja'aya nganire ngajinre mik'en ngat'are kjuajere Na'enchana.

⁵ Ngat'a tsa je jngu kuakokjian Cristo jotsa'en k'en, 'ba=nde tsa'en jngu kuan ko kui nga kjua'aya nganina jotsa'en kui ja'aya nganire ngajinre mik'en. ⁶ 'Yaña kibi. Jotsa'en tseketsuba nganda'eñu kis'et'akoña kru Cristo, tuxi sikjetsunni kjua'ñure je xi tijñajin yojona 'ba bi nde si'axat'a ngisani_ra jio. ⁷ Ngat'a kui xi je 'me, je mandai ngat'are jio. ⁸ 'Ba tsa je tseyakua Cristo, makjainna nga 'ba nde kuetsubakunkua.

⁹ 'Yaña nga Cristo ja'aya nganire ngajinre mik'en 'ba bi nde kueya ngisani. 'Ba kjuabeyo bi nde tjin ngisanire kjua'ñu ngat'are kui. ¹⁰ Ngat'a nga k'en Cristo, jngu ndiya= tse k'ensa ngat'are jio. Tunga nga tijñakun, ngat'are Na'enchana tijñakun. ¹¹ 'Ba nde tsa'en jun, 'batsa'en tikja'etsjion ngat'anu nga je tseyo ngat'are je 'ba tetsubakunñu ngat'are Na'enchana nga jngu kuanko Jesucristo.

¹² 'Bamani bi ba'e'nde_ru jio tsa kui xi kuatexumare yojonu xi 'me, tsa sik'etjusun_ru nga si'on xi mejénre yojonu xi 'me. ¹³ Bi ningantsja_ru jio yojonu tsa siko mé= xi ch'otjin. Tusa, jun xi je tseyo 'ba ja'aya nganinu ngajinre mik'en, tingantsja_ru yojonu Na'enchana tuxi sikoni mé= xi kixi ngixkun kui. ¹⁴ 'Ba bi nde s'enire jio kjua'ñu ngajinnu, ngat'a bi nde kjuatexumo tibatexuman-

inu nga tetsubo. Tusa kjuandare Na'enchana tet-subangiu nganda'e.

¹⁵ 'Bamani, ¿a kuijnyijeña tsa bi nde kjuatexumo tibatexumanina nga tusa kjuandare Na'enchana tetsubangia? ¡Ngu niñajanni 'ba kuan! ¹⁶ Ngu je nda 'yo kibi. Tsa tjin xi singantsja_ru yojonu nga sik'etjusun_ru joni chu'ndare, ngu jun= kuon chu'ndare xi sik'etjusun_ru. Tsa chu'ndare je kuon, kueyañu. Tunga tsa sik'etjusun_ru enre Na'enchana, kuetsubajinñu kjuakixire. ¹⁷ Tunga xik'uehjire Na'enchana ningara jun xi chu'ndare je kuon nixtjin kuatse jan, nganda'e nde ko ngayéje inimanu tenik'etjusun en xi kika'enu nga kisakuyanu. ¹⁸ Je kuando ngat'are jio 'ba je chu'ndare xi kjuakixi kuon.

¹⁹ Tefako_nuu nga te'bejña chuba_nuu kibi, ngat'a ngat'are kjua'indanu bi ta'a mankjinnu. Jotsa'en nixtjin kuatse jan kjingantsjo yojonu nga kuon chu'ndare mé= xi jndi ngixkun Na'enchana ko mé= xi ch'o, tuxi ch'o kjiña'anñu. Nganda'e 'ba=nde tsa'en tingantsjo yojonu nga kuon chu'ndare xi kjuakixi, tuxi xuta tsjere Na'enchana kuanñu.

²⁰ Kionga chu'ndare je kuon, bi kuenda kjiño'on tsa bi kixi tsiketsubo ngixkun Na'enchana. ²¹ Tunga, ¿mé= xi kejennu nga 'ba kjiño'on? Kui= xi tsja_nuu kjuasuba nganda'e ngu kui= xi fikore kjuabeya xuta. ²² Tunga nganda'e je kuando ngat'are kjuañure je 'ba je kuon chu'ndare Na'enchana. 'Ba kjuanda xi tjiennu kui= nga temo xuta tsjere Na'enchana 'ba teño'on mé= xi fikore xuta ña s'entsjaire kjuabenichun. ²³ Ngat'a chji xi tsja jio, kjuabeya. Tunga Na'enchana tsja

kjuatjo nga k'uendukunntsjai xuta nga tujngu ko Na'enna Jesucristo.

7

¹ Jun nts'ia, tefako_nuu jun xi 'yo kjuatexumo. Ngu je nda 'yo nga kjuatexumo tu tjinsani=re kju'a'ñu ngat'are jngu xuta yejerañu tijñakun ngisa. ² Joni jngu chjun xi tjinre xi'in. 'Ba=tsa'en kua'indut'a kjuatexumo nga bi kuan sik'ejña xi'inre yejerañu tijñakun ngisa. Tunga tsa kueya xi'inre, je kuandai nganire yojore ngat'are kjuatexumare kjuabixon. ³ 'Bamani tsa kja'e xuta kuixanko nga tijñakun ngisa xi'inre, tsu=nire nga titsa'ent'are kjuachajngi xi'inre. Tunga tsa xi'inre kueya, kuandai ngani ngat'are kjuatexumabi. Bi titsa'en kjuachajngi tsa kja'e xi'in kuixanko ngani ya'a.

⁴ 'Ba nde tsa'en ngat'a tsojon nts'ia. Je= tseyo ngat'are kju'a'ñure kjuatexumo nga tseyako Cristo kionga k'en, tuxi kja'e xi tse'e kuan ngañu. Xi ja'aya nganire ngajinre mik'en, kui= xi tse'e_ru nganda'e. 'Ba=tsa'en kuan si'anña mé= xi nda, xi tse'e Na'enchana. ⁵ Kionga mé= xi tsu yojona tibatexuma ngisana, kjuatexumo kitsja ndiyare jio 'ba kitsa'en nga kjinimijáan mé= xi bi nda. Kitsa'exa ngajin yojona 'ba kjiña'an mé= xi 'bakore kjuabeya. ⁶ Tunga nganda'e je bi nde kjuatexumo batexumanina, ngat'a je= tseyo ngat'are mé= xi 'et'a'ñuna nixtjin kuatse jan. Kui kjuañu nganda'e teña'axangini_ra Na'enchana ndiya xatere jotsa'en tibakuna Isennixtjintsjere. Bi nde teña'axangini_ra jotsa'en kua'indut'a xujun nixtjin kuatse jan.

⁷ 'Bamani, ¿jó kuixan? ¿A kjuatexumo xi tjinre je? ¡Ngu niñajanni! Tunga tsa bira kis'e kjuatexuma, biru tsa'biá mé= xi je 'mire. Ngu, biru tsa'biá nga bi nda tjin tsa simijáan mé= xi bi tsa'an tsa bi 'batsa'en kua'indut'a kjuatexumo: “Bi nimején tsajmi xi tjinre xuta xi kja'ere.” ⁸ Tunga jio kitsichjen mé= xi kua'indut'a kjuatexumabi 'ba meni 'batsa'en kitsa'en nga jendibanire takuaan nga kitsimijáan nkjin kuya tsajmi xi bi tsa'an. Ngat'a tsa tsajain kjuatexuma, tsajain kju'a'ñure jio.

⁹ Joni an. Kionga kje batexumajinna kjuatexumo, tsakatejñakunña. Tunga kionga kuankjinna mé= xi kua'indut'a kjuatexumo, kisakure kju'a'ñu jio, ¹⁰ 'ba an tseyaa. Kjuatexuma xi tjinni nga sik'ejñakunna tsakaiñu, tusa kui kikonā kjuabeya. ¹¹ Ngat'a jio kitsichjen mé= xi kua'indut'a kjuatexumo 'ba 'batsa'en ts'akonachana. 'Ba ndekuini xi kua'indut'a kjuatexumo kitsik'enkonina.

¹² 'Ba 'batsa'en kjuatexumo tojo tsje. 'Ba xi kua'indut'a kjuatexumo tsje, kixi= 'ba nda koni. ¹³ ¿A tsu=nire nga xi ndo xi kikonā kjuabeya? ¡Ngu niñajanni! Tusa jio kitsichjen xi ndo nga kikonā kjuabeya, tuxi xiaña nga kui xi je. 'Ba 'batsa'en ngat'are mé= xi kua'indut'a kjuatexumo kji'yare nga ne 'ñu ch'okun kuan ngisa jio.

¹⁴ 'Yaña nga kjuatexumo ndibanire Isennixtjintsjere Na'enchana. Tunga an xuta ngasun'nde= ña. Je= tsatsena jio 'ba chu'ndare kuáan. ¹⁵ Bi mankjinna mé= xi tsa'aan. Ngat'a mejénna sa'aan mé= xi nda tjin tunga bi 'ba tsa'aan. 'Ba tusa xi ch'okiā kui= xi tsa'aan. ¹⁶ Tunga tsa tsa'aan mé= xi bi mejénna tsa'aan, 'ba=tsa'en

xinkixiā nga kjuatexumo nda. ¹⁷ Ngat'a bi nde anni xi 'batsa'en nga 'ba tsa'aan, tu kui je xi tijñajinna.

¹⁸ 'Be=ñā nga nimé xi nda tjin ngajinna ngat'a xuta ngasun'nde kuáan. Ngat'a ninga tsa mejénna sa'aan xi nda, bi chukjuakona nga tsik'etjusaan.

¹⁹ Bi tsa'aan mé= xi nda xi mejénna sa'aan. Tusa mé= xi ch'o xi bi mejénna sa'aan, kui= xi tsik'etjusaan. ²⁰ Tunga tsa tsa'aan mé= xi bi mejénna sa'aan, bi nde an fani xi 'batsa'en. Tu kui je xi tijñajinna xi 'batsa'en.

²¹ Mankjin=na kibi: kionga mejénna sa'aan mé= xi nda, tusa kjuach'okun saku ngajinna.

²² Tsja mare inimana ngat'are kjuatexumare Na'enchana. ²³ Tunga mankjinna nga kja'e kjuatexuma titsa'exajin yojona.

Kui xi kjanko kjuatexuma xi titsja ndiyare kjuankjin kakunna 'ba kui kjuatexumare je xi tijñajin yojona tsik'ejña'ñuna.

²⁴ ¡Nimaxu ña! ¿'Yá= xi sindaina ngajinre yojobi xi 'bakore kjuabeya? ²⁵ ¡Tsja_ra kjuanda Na'enchana!

Ngat'are Na'enna Jesucristo kuandaiña. 'Bamani ko kjuankjin kakunna tetsa'enxat'a_ra kjuatexumare Na'enchana, tunga joni nga xuta ngasun'nde kuáan, kjuatexumare jio tetsa'exat'a_ra.

8

¹ 'Bamani bi nde xaninejenire xuta xi tujngu ko Cristo Jesús. Xutabiu bi nde tsa'enni mé= xi tsu yojore nga sendu, tusa sendu jotsa'en titsja ndiyare Isennixtjintsjere Na'enchana.

² Ngat'a kjuaññure Isennixtjintsjere Na'enchana

tsik'endukunna ngat'are Cristo Jesús 'ba tsindaina ngat'are kjuatexumare je ko tse'e kjuabeya.

³ Ngat'a xi bi kuánre kitsa'en kjuatexumare Moisés, kui= xi kitsik'etjusun Na'enchana nga kitsikasen Ki'ndire. Ngu kjuatexumo bi kis'ere kjuañu ngajinre xuta, ngat'a inda= yojore. Tunga ja'e Ki'ndire Na'enchana nga tsaka'a yojo inda joni jngu xuta ngasun'nde, xi majngi je, tuxi 'echjintjaini jere xuta. 'Ba 'batsa'en Na'enchana kitsichajin kjuañure jio ngajinre yojo inda. ⁴ 'Ba= kitsa'en tuxi sik'etjusunña en tsje xi kua'indut'a kjuatexumo, ña xi bi nde tetsubaña joni xuta xi tsik'etjusunre mé= xi tsu yojo jere, tusá jotsa'en titsja ndiyana Isennixtjintsjere Na'enchana.

⁵ Ngat'a xi tjindu joni xuta ngasun'ndio xi inda yojore, kui= xi tsikja'etsjen mé= xi tsu yojo jere. Tunga xi tjindu jotsa'en mejénre Isennixtjintsjere Na'enchana, kui= xi tsikja'etsjen mé= xi tse'e Isennixtjintsjio. ⁶ 'Ba xi tsikja'etsjen mé= xi tsu yojo jere, kui= xi sakure kjuabeya. Tunga xi tsikja'etsjen mé= xi tse'e Isennixtjintsjere Na'enchana, kui= xi sakure kjuabenichun ko kjuaxiu. ⁷ Ngat'a xi tsikja'etsjen mé= xi tsu yojo jere, kui= xi stike Na'enchana. Ngu n̄ mejénjínre n̄ majínre tsubañu kjuatexumare. ⁸ 'Ba xi tjindu jotsa'en tsu yojo jere, kui xi bi mare tsik'etjusun mé= xi matsjare Na'enchana.

⁹ Tunga ngat'anu jun, je bi nde nik'etjusun_ru mé= xi tsu yojo jenu nga tetsubo. Tusa nik'etjusun_ru mé= xi tsu Isennixtjintsjere Na'enchana nga tetsubo, ngat'a kui= xi tijña ngajinnu ngatsi'u. Xi bi tijña ngajinre

Isennixtjintsjere Cristo, bi Cristo tse'e. ¹⁰ Tunga tsa Cristo tijña ngajinnu, tsu=nire nga tijñakun inimanu ngat'are kjuakixi xi kisakunu, ninga tsa 'bakore kjuabeya yojonu ngat'are je.

¹¹ Na'enchana kitsikja'aya nganire Jesús ngajinre mik'en. 'Ba tsa Isennixtjintsjere tijña ngajinnu ngatsi'u, kuifa xi kitsikja'aya nganire Jesús ngajinre mik'en 'ba nde tsa'en sik'endukun yojonu xi 'me. 'Ba sa'en tu ngat'are Isennixtjintsjere xi tijña ngajinnu ngatsi'u.

¹² 'Bamani nts'ia, je bi nde tjennina ngat'are yojona tsa kuetsuba ngisa jotsa'en tsu yojo jena.

¹³ Ngat'a tsa kuetsubo joni xuta xi tsik'etjusun mé= xi tsu yojo jere, kueyañu. Tunga tsa ko Isennixtjintsjere Na'enchana sichajiun mé= xi mejénre yojonu, kuetsubakunñu.

¹⁴ Ngatsi'i xi Isennixtjintsjere Na'enchana baku ndiyare, kui= xi ki'ndire Na'enchana kuán.

¹⁵ Ngat'a kisakunu Isennixtjintsjere Na'enchana, 'ba bi chu'nda kitsa'ennu, tuxi kjuikun ngañu. Tusa kitsa'ennu ki'ndire Na'enchana 'ba ka'nda bakuyana nga kuan k'uin_ra Na'enchana: "Pachi."

¹⁶ 'Ba ndekuini Isennixtjintsjere Na'enchana jngu mako inimana 'ba tsuyakixi nga ña= xi ki'ndire Na'enchana kuáan. ¹⁷ Ngu, ña xi je ki'ndire Na'enchana kuáan, 'ba nde sakut'ana mé= xi tse'e Na'enchana, 'ba ko Cristo sakut'akonina. Tuxi sakut'anina kjuajere Cristo, tjinnere nga xja'akua kjuanimare ngayeje.

¹⁸ 'Ba 'be=ña nga kjuanima xi temitjaxtia nixtjin nganda'e tumé kjinjín tsa singusunkuaa kjuajere Na'enchana xi jaskan kuatsejen ngajinna.

¹⁹ Ngayéje xi kitsinda Na'enchana inyakuya 'ba 'ñu

mejénre skue nixtjin nga Na'enchana kuakutsejen jó= kun xi ki'ndire. ²⁰ Ngat'a mé= xi kuando bi nde tjinnire nga'ñu nga sik'etjusun mé= xi tjinnere nga sa'en tsakaiñu. Kui bi kuamejénre nga 'ba kuata'en. Tunga Na'enchana 'ba=tsa'en 'enda nga 'ba kuánre. Tunga mé= xi kuando 'ba=nde tikuyare nixtjin ²¹ nga bi nde kjuetsunni, kionga kuandai ngat'are ch'a xi ya'anijín. Ngat'a k'uendundaiko ki'ndire Na'enchana 'ba sakut'are kjuajere.

²² 'Yaña nga 'nda nganda'e ngayéje xi kitsinda Na'enchana inyafa'axtiu= kjuanima 'ba tsine joni jngu chjun xi tibe'e ki'ndi. ²³ 'Ba bi tu kui= xi inyafa'axtiu kjuanima, 'ba=nde ko ña ngayeje. Ngat'a je tijñajinna Isennixtjintsjere Na'enchana, nga tjen kika'e titjunna ngajinre ngayéje mé= xi tu sakuna jaskan. Techja'a=ña kjuanima ngajin inimana nga techuya nixtjin nga Na'enchana sa'enkjinna ki'ndire, nixtjin nga k'uangia. ²⁴ Ngat'a je ts'angia kui kjua techuyani_ra kibiú. Tunga tsa je kisakuna mé= xi techuya_ra, bi nde xiuya ngisani_ra kibiú. Ngu ni'yá nde kuyare xi je tjinre. ²⁵ Tunga tsa techuya_ra mé= xi kje 'yajían, tjinnere nga xiuya_ra ko kjuatsejnda ka'nda nga sakuna.

²⁶ 'Ba= nde Isennixtjintsjere Na'enchana basekona ngat'are kjua'indana. Ngat'a bi 'ya xi chja'a jotsa'en tjinni nga xja'a, tunga Isennixtjintsjere Na'enchana fani xi 'bets'antjaina. Bi sakuna en tuxi kuixunña jotsa'en tsinentjaina Isennixtjintsjio ngixkun Na'enchana. ²⁷ 'Ba Na'enchana kutsejenjin nga jngu jngu inimare xuta 'ba be= mé= xi mejénre tsu Isennixtjintsjio. Ngat'a jotsa'en

mejénre Na'enchana, 'ba=tsa'en Isennixtjintsjio 'bets'antjai xuta tsjere kui.

²⁸ 'Yaña nga ngayéje xi mata'en xuta xi tsimején Na'enchana, kui tsichjen kibiú nga tu kjuanda tse'e xutabiu, xuta xi xakji'i kinchjare jotsa'en kuamejénre. ²⁹ Ngat'a xuta xi Na'enchana tsabexkun titjun, kui= xi 'ba nde 'endunda titjun nga kuan joni isenre Ki'ndire, tuxi Ki'ndire kuanni Ki'nditjun ngajinre nts'e xi nkjin mani. ³⁰ 'Ba xi Na'enchana 'endunda titjun, kui= xi 'ba nde xakji'i kinchjanire. 'Ba xi kinchjare, kui= xi 'ba nde kitsa'en nga kuakixi ngixkun. 'Ba xi kitsa'en nga kuakixi, kui= xi 'ba nde kitsjare kjuaje.

³¹ 'Bamani, ¿jó kuixan ngat'are kibi? Tsa Na'enchana tijñakona, tsajain xi kuan sa'enna. ³² Kui xi bi 'echja'nde nga Ki'ndire kjua'a kjuanima, tusa kitsingantsja nga kjinik'en ngat'ana ngatsi'a. Kui kjuañu, ¿jót'sa'en bi ñatjen sjana ko Ki'ndire ngayéje xi tjin? ³³ ¿'Yá= xi kuanejena, ña xi Na'enchana je kiskja'ajinna? ¿A Na'enchana? Junjun, ngat'a kui= xi kitsa'en nga kixi kuáan. ³⁴ ¿'Yá= xi skaninejena? ¿A Cristo Jesús=? Junjun, ngat'a kui= xi k'en ngat'ana 'ba ja'aya nganire ngajinre mik'en 'ba tijña ngate kixire Na'enchana nga ti'bets'antjainna.

³⁵ ¿'Yá= xi kuan k'uejñat'axinna kjuanimejenre Cristo? ¿A kjuanima= asa kjuana'en xi temitjaxtia? ¿A kjuatsjenngicha=, a kjindia asa kjuax'an? ¿Asa mé= xi tjekun? ¿Asa nga kjuinik'enna? ³⁶ Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana:

Ngat'a tsiji ngantsjai tjekun tetsubai ngat'are
 kjuabeya,
 'ba xuta 'bexkini joni chutsanga xi je tjindunda
 nga kueya.

³⁷ Tunga ngajinre ngayéje kibi, tusa ngisa ña'an
 ngisa ngat'are Cristo xi kitsimejénna. ³⁸ Ngat'a
 be=re takuaan nga tsajain xi kuan k'uejñat'axinna
 kjuanimejenre Na'enchana, ninga tsa kueya 'ba
 ninga tsa kuetsubakuan, 'ba ninga ankjejín ninga
 xi batesumajín ninga xi tjinre kjua'ñu, 'ba ninga
 xi tjima nganda'ejín 'ba ninga xi jaskan kuan,
³⁹ 'ba ninga xi nk'a= ninga xi nangajín, 'ba nijngu
 tsajmi xi yak'a xi kitsinda Na'enchana. Tsajain xi
 kuan k'uejñat'axinna kjuanimejenre Na'enchana,
 kjuanimejen xi yakutsejenna Na'enna Cristo
 Jesús.

9

¹ Kjuakixi= xi texian. Bi te'bonachaa ngat'a
 makjainna ngat'are Cristo 'ba jngu= makuaa.
 Isennixtjintsjere Na'enchana titsja ndiyare
 kjuankjin kakunna nga titsuyakixina nga tjin=
 ndiyare xi tenchjaa. ² Ne ba tjimana 'ba niki
 tjimakjine inimana ³ ngat'are nts'ia xi xuta
 naxinandana mani nga'e ngasun'ndio. Ka'nda
 mejénna tsakaiñu tsa Na'enchana skaninejena
 'ba tsa k'uejñat'axinna Cristo, tsa 'batsa'en kuan
 sik'angia xingia.

⁴ Xi naxinandana xutare Israel. Na'enchana
 kitsa'en ki'ndire. Tsek'ejñajinre 'ba yakutsejenre
 kjuajere. 'Endako kjua 'ba kitsjare kjuatexumare
 'ba yakutsejenre jót'sa'en tjinnere nga sichjire 'ba
 kitsjare ts'a mé= xi sjare. ⁵ Xutare Israel ntje

chinga xi kiskja'ajin Na'enchana jendibanire. Xi 'ba nde kio jendibanire Cristo kionga tsaka'a yojore joni xuta ngasun'ndio. 'Ba Cristo, Naina xi baxumare ngayéje mé= xi tjin. Ngatjanichjintsjaire ngantsjai nixtjin. 'Ba ngatjama.

⁶ Tunga bi tsa tsu kjua nga en xi kitsja ts'a Na'enchana bi 'etjusun. Tunga kui= xi ma, bi ngatsi'i xuta xi ndibani xuta chingana xi Israel 'mi, kui fa xi xutare Israel. ⁷ 'Ba bi ngatsi'i ntje xi ndibanire Abraham, tsa kui fa xi ki'ndire mani. Ngat'a Na'enchana 'bi kitsure: “Ntje xi s'eri, kui= xi kjuendibanire ntjere Isaac.”

⁸ Kui xi tsunire nga bi ki'ndire fa Na'enchana xi kis'ere Abraham jotsa'en nga'e ngasun'ndio. Tusa ki'ndi xi kis'ere jotsa'en kitsja ts'a Na'enchana, kui= xi 'bexki joni ntjere Abraham. ⁹ Ngat'a kui enbi xi kitsjare ts'a Na'enchana Abraham: “Nu xi ndiba tunga ndekuini nixtjinbi kjua'ekun ganira, 'ba Sara s'ere jngu ki'ndi xi'in.”

¹⁰ 'Ba bi tsa tu kibi. 'Ba=nde kuata'en Rebeca xi kuán chjunre xuta chingana Isaac, kionga kis'eya'more ki'ndi 'ñu. ¹¹ Na'enchana kitsjare ts'a ngat'are ki'ndire kionga kje tsinjín 'ba kje tsa'enjín mé= xi nda ninga mé= xi ch'o, tuxi kuajnguni mé= xi 'endatitjun Na'enchana nga kiskja'ajin ki'ndi xi kuamejénre. Kibi bakutsejen nga Na'enchana kja'ajin xuta xi kui mejénre 'ba bi ngat'are mé= xi nda tsa'en xuta. ¹² Kui kjuañu 'ba kitsunire Rebeca: “Ki'ndi xi tjun tsin, kui= xi sa'exangire xi tjenngi ngañu.” ¹³ Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Kitsimején=ñā Jacob 'ba tsa'beton=ñā Esau.”

14 'Bamani, ¿jó kuixan? ¿A kabi tsa'en Na'enchana? ¡Niñajanni 'batsa'en! 15 Ngat'a Na'enchana 'bi kitsure Moisés: “Kjua'anima=na ngat'are xi mejénna nga kjua'animana, 'ba kjua'anima kakun=na ngat'are xi mejénna kjua'anima kakuna.” 16 'Bamani bi ngat'are mé= xi mejénna ninga mé= xi nda ña'an tsa Na'enchana tsichikunta'en xuta, tu ngat'are nga fa'animare=. 17 Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a ña Na'enchana 'bi kitsure Faraón: “Kui= kjua kitsja xanira, tuxi kuakutsejenña kjua'ñuna ngat'ari 'ba tuxi s'eyanijmini ngat'ana jo kji'i ngasun'ndio.” 18 'Bamani Na'enchana fa'anima=re xi mejénre nga kjua'animare, 'ba tsitaja= inimare xi mejénre nga sitaja= inimare.

19 Ngu tsa k'uinnaa: “¿Ánñu Na'enchana kaninejenire xuta ya'a? Ngat'a xuta tu tsa'ensani mé= xi Na'enchana tsu kakun nga sa'en.” 20 Tunga, ji xi tu xuta ngasun'nde kuánsai, ¿'yá= ni ji tsa kuatekjo'akue Na'enchana? Jngu tiji nangi bi ma tsure xi kitsinda: “¿Ánñu 'bitsa'en kjinindaninaa?” 21 ¿A bi tjinre ndiyare xuta xi tsinda tjiu nga siko nangibiu jotsa'en nga kui mejénre? Kuan ndekui ni nangibiu sindakoni jngu tiji xi tu xakji'i kuachjennire jngu nixtjinre s'i 'ba ko ngijngu xi sichjenntsjai.

22 Nde 'ba= tsa'ennire ngat'are Na'enchana. Kui tjinre ndiyare nga kuakutsejen kjuastire 'ba nga k'uejñatsejen kjua'ñure. Tunga 'ba= nde tjinre ndiyare nga xjukjuakore 'ba nga sitsejnda yojore ngat'are xuta xi joni tiji, xi machjen nga kjuendibanere kjuastire 'ba xi tjindunda nga

kjuekjua. ²³ 'Ba=nde Na'enchana tjinre ndiyare nga 'bejñatsejen jótsa'en je kjuajere ngat'are xuta xi jo=ni tiji xi tifa'animare, xi je 'endunda titjun nga sakure kjuajere.

²⁴ Ña= ña kui xutabi. Na'enchana xakji'i kinchja=nina bi tsa tu ngajinre xuta judío, 'ba=nde ngajinre xuta naxinanda xi yak'a ngayeje.

²⁵ Jotsa'en xuta chinga profeta Oseas kitsi'indu enre Na'enchana:

Xi bi naxinandana tsakaiñu,
nganda'e naxinandana xin_ra.

'Ba xi bi kitsimijáan,
kui= xi simijáan.

²⁶ 'Ba ndekuini nga'nde ña 'ba kik'inre xuta:

“Jun bi naxinandana kuon”,
kio 'ba k'uin nganire

nga kui= xi ki'ndire Na'enchana xi tijñakun.

²⁷ 'Ba 'ba kitsu xuta chinga profeta Isaías nga kinchja ngat'are xutare Israel: “Ninga tsa 'batsa'en nkjin mani xutare Israel joni tsumi xi tjin ndai ndachikun, tunga tu chuba ma sani xi k'uangi. ²⁸ Ngat'a je sik'etjusun xati kjuakixire Na'enchana ngat'are xi kitsu nga kuan jo kji'i ngasun'ndio.” ²⁹ 'Ba ndekuini Isaías kitsutitjun:

“Tsa bi 'ejña ngisana ntje Na'enchana xi tjinre ngayéje kjua'ñu, jeru 'ba nde kuata'an joni xutare Sodoma 'ba kuáan joni xutare Gomorra tsakaiñu.”

³⁰ 'Bamani, ¿jó kuixan ngat'are kibi? Xuta xi bi judío, xi bi tsangisjai nga kuakixi ngixkun Na'enchana, kui= xi kisakure kjuakixi. Kuakixi= ngat'a kuakjainre ngat'a tse'e Na'enchana.

³¹ Tunga ngat'are xutare Israel, tsangisjai nga sik'etjusun kjuatexumo tuxi kuakixini ngixkun

Na'enchana, tunga bi echutjenngi. ³² ¿Ánñu nde? Ngat'a bi tsangisjai kjuakixi xi sakure xuta xi makjainre ngat'a tse'e Na'enchana. Tusa kuamejénre nga sik'etjusun mé= xi kua'indut'a kjuatexumo, tuxi 'batsa'en kuakixini. Ngu, kisatengi ndiojo xi satengi xuta, ³³ jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “An k'uejña nangi Sión jngu ndiojo xi satengi xuta, jngu naxi xi ko'otsakjan xuta. Tunga ngat'are xi kuakjainre ngat'are kui, bi sakure kjuasuba.”

10

¹ Jun nts'ia, xi mejénre inimana 'ba nga 'bets'antjaa xutare Israel ngixkun Na'enchana, kui= nga mejénna nga k'uangi. ² Ngat'a kuan xinyakixia ngat'are kui nga 'ñu inyamangisjai mé= xi tse'e Na'enchana. Tunga bi mankjainre jotsa'en tjinni nga 'ba sa'en. ³ Ngu bi yatesinre kjuakixi xi Na'enchana mare tsja. Tu kuenda tse'e suba= tsangisjai jotsa'en kuakixini ngixkun Na'enchana. 'Ba bi tsuba'ñu ndiya xi kui 'ejña tuxi kuakixini xuta ngixkun. ⁴ Ngat'a 'etjusun= kjuatexumo kionga ja'e Cristo, tuxi kuakixini ngixkun Na'enchana ngatsi'i xi makjainre ngat'are kui.

⁵ Moisés kitsi'indu ngat'are jotsa'en kuakixi xuta ngixkun Na'enchana nga sik'etjusun kjuatexumo, 'ba kitsu: “Xi sik'etjusun ngayéje mé= xi kua'indut'a kjuatexumo, sakure kjuabenichun ngat'are kjuatexumo.” ⁶ Tunga 'batsa'en kitsi'indu ngat'are kjuakixi xi sakure xuta xi makjainre: “Bi 'batsa'en nikja'etsjen: ¿Yá= xi kuijin ngank'aa?” Kui xi tsunire tuxi sa'enni nga

kjuendejen Cristo. ⁷ 'Ba 'ba nde kitsu ngayeje: “'Ba bi 'batsa'en nikja'etsjen: ¿'Yá= xi kuaje ña tjindu mik'en?” (Kui xi tsunire tuxi sa'enni nga skjennitjen Cristo ngajinre mik'en.) ⁸ Tunga kitsu Moisés ngayeje: “Tijñat'a tiñari enre Na'enchana, ngajin inimari tijña 'ba nukjua=ni ngat'are.” 'Ba kui enbi xi tenikja'axtiuyee nganda'e, en xi tjinnere nga kuakjainre xuta.

⁹ Ngat'a tsa ko ndsu'bai sikixiye nga Jesús= xi Na'enna, 'ba tsa ko ngayéje inimari kuakjainri nga Na'enchana kitsikja'aya nganire ngajinre mik'en, k'uangi=ni. ¹⁰ Ngat'a ko inimare xuta makjainnre 'ba makixi. 'Ba ko ts'a tsikixiya ngat'are Jesucristo 'ba 'bangi.

¹¹ 'Batsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Xi kuakjainre ngat'are kui, bi sakure kjuasuba.”

¹² Ngat'a bi kabi tsa'en ngajinre xuta judío ko xuta xi kja'ere. Ngat'a jngututu mani Na'enre ngatsi'i xuta 'ba tsjare kjuanyina xi tjindre ngatsi'i xi nchja ja'enre. ¹³ Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “K'uangi= ngatsi'i xi kuinchja ja'enre Na'enna.”

¹⁴ Tunga, ¿jót'sa'en kuinchja xuta ja'enre xi bi makjainre ngat'are kui? ¿'Ba jót'sa'en kuakjainre ngat'are xi kje nt'ejín ngat'are kui? ¿'Ba jót'sa'en kjuint'eni tsa tsajain xi sikja'axtiuyare enre? ¹⁵ ¿'Ba jót'sa'en sikja'axtiuyani xuta enre tsa bi nikasen nga sikja'axtiuya? Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Á kji'i tse ni kjuatsja nga fa'ekunna xi tsikja'axtiuya en xatse xi nda tsu.”

¹⁶ Tunga bi ngatsi'i xutare Israel yatesinre en ndare Na'enchana. Ngat'a 'bi kitsu Isaías:

“Ji Na'en, ¿'yá= xi kuakjainre ngat'are en xi kjinikja'axtiuyee?” ¹⁷ 'Bamani makjainre xuta kionga nt'ere en xatsebi. 'Ba nu'yare en xatsebi kionga nikja'axtiuya ngat'are Cristo. ¹⁸ Tunga xiān ngat'are xutare Israel: ¿A bi= tsé kjint'ere enbi? Jun, kjint'e=. Ngat'a 'ba=tsa'en kua'indut'a enre Na'enchana:

Ngayéje ngasun'ndio kjinu'yare jndare,
'ba ka'nda ña fet'a ngasun'ndio echu enre.

¹⁹ 'Ba 'ba nde xiān ngayeje: Ngu ¿a bi= tsé kuankjinre xutare Israel ngat'are kibi? Tunga titjun Moisés 'batsa'en kitsi'indu enre Na'enchana:

An sa'aān nga jun s'enu kjuaxin kakun
ngat'are xuta xi kje jngujín naxinanda,
'ba sa'aān nga kuasticho
jngu naxinanda xi tumé mankjainre.

²⁰ 'Ba jaskan kuan kakun Isaías nga 'ba nde tsa'en kitsi'indu enre Na'enchana:

Xi bi tsangisjainā,
kui= xi kuasjai_rā.

'Ba xi bi tsiningiya ngat'ana,
kui= xi yakutsejen_rā yojona.

²¹ Tunga ngat'are xutare Israel 'batsa'en kua'indut'a: “Tsa'a nixtjin yejen_rā ndsaa jngu naxinanda xi xtan 'ba xi nga'a.”

11

¹ Kui kjua xinñā, ¿a 'ejñat'axin= Na'enchana naxinandare? ¡Nisañajanni! Ngat'a an 'ba=nde xutare Israel kuān xi ntjere Abraham jendibañā. An

ndibaniña xuta xi jendibanire xuta chingana Benjamín. ² Na'enchana bi 'ejñat'axin naxinandare xi ja'ba je kiskja'ajin titjun.

¿A bi 'yo jót'sa'en kua'indut'a enre Na'enchana, ña Elías yatejene xutare Israel ngixkun Na'enchana nga jako? 'Ba 'bi=t'sa'en kua'indut'a: ³ “Ji Na'en, xutabi je= kitsik'en nchja chinga profeta xi tsiji 'ba je kitsikjekjua nga'nde tsjeri. 'Ba tu an ts'angi ngisaa, 'ba 'ba nde mejénre sik'enna ngayeje.” ⁴ Tunga Na'enchana kitsure: “Je kitsik'endut'axin_raq yojona yatu mi nchja xi bi tsikinyakunch'int'are Baal.”

⁵ 'Ba 'ba nde tjima nixtjin nganda'e ngayeje. Chuba xutare Israel tjindu ngisa xi Na'enchana kiskja'ajin tu ngat'are kjuandare. ⁶ 'Ba tsa ngat'are kjuandare Na'enchana kitukja'ajinni xuta, kui xi tsunire nga bi kichja'ajin tu ngat'are mé= xi nda kitsa'en. Ngat'a tsa kichja'ajin xuta tu ngat'are mé= xi nda kitsa'en, kjuandare Na'enchana bi nde chjinire ya'a.

⁷ Ngu, kui= xi ma. Mejen ngatsi'i xutare Israel bi kisakure kjuakixi xi tsangisjai. Xi chubabiu xi Na'enchana kiskja'ajin, kui= xi kisakure kjuakixi. Tunga xi yak'a kuataja inimare. ⁸ Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Na'enchana 'ejñujinre kjuafa'etsjenre xutabiu 'ba kitsa'en nga tuxkun bi kuan skuekoni 'ba nga ñojon bi kuan kjuint'ekoni ka'nda nixtjin nganda'e.” ⁹ 'Ba nde kitsu David:

Joni chja'ya ko na'ya ngatjama s'ire xutabiu, tuxi satengini 'ba tuxi sakunire kjuanima xi 'bakore.

¹⁰ Ngatjama ka tuxi bi nde kuatsejennire,

'ba ngatamindiyakontsjai ch'a ndayats'in.

¹¹ Kui kjua 'ba xinña, ¿a tu ndiya kiskatojo=xutare Israel kionga kizatengi? ¡Nisañajanni! Tusa ngat'are jere xutare Israel ja'ejinre naxinanda xi yak'a en xi sik'angire, tuxi 'batsa'en kuachinini xutare Israel. ¹² Ngu tsa xuta xi bi judío kisakure kjuanyinare Na'enchana kionga kitsichaja xutare Israel nga tsajngi je, ngisajín tu kuan ngisa kionga saku nganire xutare Israel nga'nde xi tse'e ngixkun Na'enchana.

¹³ Tefako_nuu jun xi bi xutare Israel kuon. Na'enchana kitsa'enna jngu apóstol ngat'a tsojon 'ba tsikja'etsjenña nga ne chjire xana. ¹⁴ Tsa 'batsa'en kuan sa'enña nga naxinandana kuachini ngat'anu, 'ba tsa'aan tuxi 'batsa'en k'uangi yak'ani. ¹⁵ Ngat'a xuta xi bi judío kisakure kjuaxiu ngixkun Na'enchana kionga kis'endut'axin xutare Israel. Kui kjua, ¿jó fa ngisa kuan kionga xutare Israel xjebetjo ngani? Kuan joni xuta xi je jesun 'ba k'uendukun ngani. ¹⁶ Tsa tsje ngixkun Na'enchana na'yu xi nindako niñuxtila chje xi ba'etitjunre Na'enchana, kui xi tsunire nga 'ba=nde tsje ngayéje na'yure niñuxtilo. 'Ba tsa tsje ngixkun Na'enchana jamare yo, kui xi tsunire nga 'ba nde tsje tjiare.

¹⁷ Xutare Israel, kui jo=ni jngu ya olivo xi kitit'a masen tjiare. 'Ba ji jo=ni tjiare ya olivo xi s'e ngijñacho. Tunga je= kisakuri nga'ndere tjia xi kitit'o 'ba kisakut'ari kjuabenichun xi tijña ngajin jamare ya olivo xi ndo. ¹⁸ Tunga bi nk'a 'naxje yojori, tsa sji nga ji xi ngisa 'ñu nda ngisai nga ko mare tjia xi kitit'o. Tsa mejénri nk'a kjui'naxje yo-

jori, tusa tikja'etsjen nga jamare yo xi tsja nga'ñuri 'ba bi ji xi ba'e_ri nga'ñu jamo.

¹⁹ Ngu tsa 'ba sji: “Kitit'a tjiare yo, tuxi an s'et'aña nga'ndere.” ²⁰ Nda tjin. Kitit'a ngat'a bi kuakjainre ngat'a tse'e Na'enchana. 'Ba ji kixi tesen nganda'e ngat'a mankjainri. Kui kjuañu bi nikja'etsjenni tsa ji xi ngisa 'ñu nda ngisai. Tusa tikunche Na'enchana. ²¹ Ngat'a tsa Na'enchana bi kitsichat'are tjia ndare ya olivo, ¿a tu kjua 'mini ji sichat'ari tjia xi tu kiset'ai?

²² Chutsejen jót'sa'en nda 'ba jót'sa'en 'ñu mejenre Na'enchana xuta. 'Ñu yejenre xi tsajngi je 'ba ji nda= kitsikori. 'Ba nda= sikori, tsa janda kueni ngajin kjuandare. Tunga tsa bi 'ba si'en, 'ba=nde kuichat'ari ngayeje.

²³ 'Ba nde xutare Israel, tsa si'inda inimare 'ba kuakjain nganire ngat'a tse'e Na'enchana, kua'e nganire nga'nde xi tse'e. Ngu Na'enchana tjinre kjua'ñu nga k'uet'a ngani ya olivo. ²⁴ Ngat'a ji jo=ni tjiare ya olivo xi tjin ngijñacho 'ba kitsa'e'nderi nga kiset'ai ya olivo xi ndo. Na'en tjinre tsajmibiu. 'Bamani, ¿a bi kuan kua'e'nde nganire xutare Israel nga s'et'a ngani ya olivo xi tse'e fa? Ngat'a kui= xi tjia xi ndo.

²⁵ Jun nts'ia, mejénna nga xio kibi xi Na'enchana 'ejña'mo, tuxi bi nk'a kakun kjui'naxjeñu yonou. Yak'a xi tjin ngajinre xutare Israel kuataja inimare ka'nda nga kuajngu naxinanda xi bi judío xi kichja'ajin nga sakure nga'nde ngixkun Na'enchana. ²⁶ 'Ba kionga 'ba kuan, k'uangi ngatsi'i xutare Israel. Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana:
Nangi Sión kjua'eni xi sik'angi xuta.

Kui= xi k'uejñat'axinre kjuach'okun ntjere Jacob.

²⁷ 'Ba kui= kjuabi xi k'uendakuḡ xutabiu,

kionga je kjua'axian jere.

²⁸ Nganda'e mején ngatsi'i xutare Israel tsabeton en ndare Na'enchana 'ba kui= kjua stikeni Na'enchana. 'Ba kuán nga tu kjuanda tsojon. Tunga Na'enchana tsimején xutare Israel ngat'a ntje chingare= kiskja'ajin. ²⁹ Ngat'a Na'enchana bi kja'a mé= xi tsja 'ba ninga bi tsik'endut'axin xuta xi xakji'i nchjanire. ³⁰ Nixtjin kuatse jan bi kjinu'ya_ru Na'enchana, tunga nganda'e tefa'anima kakun_ru tu ngat'are nga bi kjint'e xutare Israel. ³¹ 'Ba nde 'batsa'enni nganda'e. Xutare Israel bi inyant'ere Na'enchana tuxi Na'enchana kjua'anima kakunnire kui ngat'a je ja'anima kakun_ru. ³² Ngu nijnguú xuta kjint'ere Na'enchana, 'ba Na'enchana kitsikuma tsi'ire ngajin kjuaxtanre tuxi kjua'animanire ngatsi'i.

³³ ¡Á tuku kji'i jeni kjuanyinare Na'enchana! ¡Á tsa'en tseni kjuafa'etsjenre ko kjuankjin kakunre! Tu'yá ma tsuya jó tjinnire mé= xi tsa'en. 'Ba tsajain xi mankjinnire ndiyare. ³⁴ Ngat'a, ¿'yá xi be jó tjinnire kjuankjin kakunre Na'enchana? ¿'Yá= xi kitsuyare mé= xi tjinnere nga sa'en? ³⁵ ¿'Yá= xi kitsikeyare tsajmi Na'enchana, tuxi tjinnere nga siku'be nganire? ³⁶ Ngat'a Na'enchana kitsinda ngayéje xi tjin. Tjin= tu ngat'are kjua'ñure 'ba tuxi sakunire kjuaje. ¡Ngatjas'ere kjuaje Na'enchana nixtjin xi bi fet'a! 'Ba ngatjama.

12

¹ 'Bamani nts'ia, ngat'a tifa'anima kakun_{ru} Na'enchana, kui kjua te'bets'ani_{nuu} nga tingantsja_{ru} yojonu Na'enchana joni jngu chje tjikun xi tsje 'ba xi kuatsjare. Tsa 'ba si'on, sichji_{ru} ko ngayéje kakún. ² Bi chjungi_{ru} jotsa'en tjindu xuta xi tse'e ngasun'ndio. Tusa tik'antjaiyo yojonu jotsa'en Na'enchana titsixatse kjuafa'etsjennu, tuxi 'batsa'en kuankjinninu mé= xi mejénre Na'enchana, mé= xi nda ko mé= xi matsjare 'ba ko mé= xi tsjekjin.

³ Ngat'are kjuanda xi kitsjana Na'enchana tefako_{nuu} nga jngu jnguu jun ngatsi'u. Bi mitjaxtiune_{ru} jo kji'i tjinni nga sikja'etsjion ngat'a tsojon. Tusa chubare tsa'en tikja'etsjenntsjo jo kji'i chubare kjuamakjain xi Na'enchana kitsjanu nga jngu jnguu jun. ⁴ Joni yojona. Nkjin ka'a tjinre, 'ba kja'e kjuanga xa tsa'en nga jngu jngu ka'a. ⁵ Bände 'ba= tsa'ennire ngat'ana xi makjainna. Nkjin maña. Tunga jngu= yojo ma ngat'are Cristo, 'ba nga jngu jngua jngu= ka'a yojobiu kuáan.

⁶ Kja'e kjuanga xa xi mana ñ'an. Kui kjuanda xi kitsjana Na'enchana nga jngua jngua. Xi kika'ere nga kuinchja joni nchja chinga profeta, kui xi ngatsuya enre Na'enchana jotsa'en kika'ere nga makjainre. ⁷ Xi kika'ere nga kuaseko xuta xi yak'a, kui xi 'ba ngatatsa'en. Xi kika'ere nga kuakuya, kui xi ngatakuya. ⁸ Xi kika'ere nga sja kjua'ñukakun, kui xi ngatatsja kjua'ñukakun. Xi kika'ere nga sja ton, kui xi ngatatsja ton ko ngayéje inimare. Xi kika'ere nga kuatexuma, kui xi kixi ngatjiko xare. Xi kika'ere nga kjua'anima kakunre xuta xi kja'ere, kui xi tsja ngatjas'ere nga 'ba sa'en.

9 Nga ko fani kjuakixi timijion xingiu. Ngatjamasticho mé= xi ch'o 'ba tangitjennngintsjo mé= xi nda. 10 Timijion xingiu jo fani tsa nts'io, ngat'a nts'io mañu. Chaxutakaño xingiu nga ngisa mejénnú xi tu kjuanda tse'e nts'io. 11 Nt'e ti'on ngat'are mé= xi teño'on 'ba bi nitsi'o. Ngat'etsjatsjare inimanu nga si'axangi_ru Na'enna. 12 Tsja ngat'enu nga chuya_ru mé= xi sjanu Na'enchana. Ngatachukjuakonu kjuanima xi temitja'axtiu. 'Ba bi tu sak'ua chuko Na'enchana. 13 Ta'e_ru mé= xi chajat'are xuta tsjere Na'enchana 'ba nda chjubetjo 'yá= xi kjuechukunnu.

14 Chja'a_ru Na'enchana nga kui ngatat-sichikunta'en xi tjenngikenu. Chja'atjo xi 'ba tsikonu 'ba bi xi ch'o chjo'o ngat'are. 15 Títsjako xi tsja titsubare 'ba chi'ndako xi inyakji'nda. 16 Nda ch'antsjo xingiu. Bi nink'o kakún. Tusa nda ch'o xuta x'an. Bi xuta nkjin kakun 'misuba_ru yojonu.

17 Bi 'ba nde ningojo_ru xi ch'o sikonu. Tusa ti'on mé= xi nda tjin ngixkun ngatsi'i xuta.

18 Tsa kuan, tsa ngat'anu tijña, ngatjas'ekonu kjuaxiu ngatsi'i xuta. 19 Nts'ia xian, bi jun ningojo mé= xi tjinikonu. Tusa ta'e'ndio nga kjuastire Na'enchana xi 'ba sa'en. Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a: “An= ña xi singuajaa. An= ña xi k'uechji ngani_ra mé= xi 'bakore xuta.” 'Ba tsu Na'enchana. 20 'Ba 'ba nde tsa'en kua'indut'a ngayeje: “Tsa bojore xuta xi stikeri ji, ta'e_ri xi skine. Tsa xindare, ta'e_ri nanda xi k'ui. Ngat'a tsa 'ba si'en, tsa kuasubare xuta xi stikeri.” 21 Bi ba'e'nde tsa kjuach'okun sa'enri. Tusa ti'en mé= xi nda 'ba 'batsa'en si'an_ri kjuach'okun.

13

¹ Ngatsi'i xuta tjinnere nga sik'etjusun enre xutaxa xi tjin. Ngat'a ngayéje xa xi tjinre Na'enchana ndibanire, 'ba kui 'enda xa xi tjin. ² Kui kjuañu xi bi tsik'etjusun enre xutaxa, kui= xi stike mé= xi Na'enchana je 'ejña. 'Ba xi 'batsa'en, ndekui tjimangikjua subanire yojore nga xaninejere.

³ Ngat'a xutaxa bi tjindu tuxi kuinyakunnire xi nda tsa'en, tu kui sani xi ch'o tsa'en. ¿A mejénri nga bi kjuinkunche xutaxa? Tusa xi nda ti'en, 'ba nda= skueri xutaxo. ⁴ Ngat'a kjuanda tsiji nga inyatsa'exangire Na'enchana xutabiu. Tunga tsa si'en mé= xi bi nda, tjinnere nga kjuikunche xutaxo ya'a. Ngat'a bi tuxkia tjinre kjuañu xutabiu. Inyatsa'exangire Na'enchana, tuxi sikja'ani kjuanima 'ba sa'enire kjua xi ch'o tsa'en. ⁵ Kui kjuañu tjinnenire nga sik'etjusan enre xutaxa. Bi tsa tu ngat'are nga sa'enna kjua 'ba=nde tuxi kixi s'eni kjuafa'etsjenna.

⁶ 'Ba kui kjua 'bechjintjaini_ru xutaxa, ngat'a kui inyatsa'exangire Na'enchana 'ba tu kuifa ni xa inyatsa'en. ⁷ Ta'e_ru mé= xi 'bakore nga jngu jngu xutaxa. T'echjintjai_ru 'ya xi kjebechjintjai tume tsajminu. Chaxuto xi tjinnere nga chaxuta, 'ba chakun xi tjinnere nga xiakun.

⁸ Tu'yá ngatatsjennu tse'e. Tunga tjin xi kitsjens-jainu. Kui= nga nimijáan xingia. Ngat'a xi tsimején xinkjin, kui= xi titsik'etjusun ngayéje kjuatexumare Na'enchana. ⁹ Ngat'a kjuatexumo 'bi=tsa'en kua'indut'a: “Bi ñe'en kjuachajngi. Bi nik'en xuta. Bi ñe'en cheje. Bi nukjuai en ndesu. Bi nimején mé= xi tjinre xuta xi kja'ere.” Kui kjuatexumabi ko kja'e ngisa kjuatexuma jngu ma ko kibi: “Timején

xingi jofatsa'en nimején yojori.” ¹⁰ Xi tsimején xinkjin, kui bi ch'o tsiko. Kui kjua nga nimijáan xingia 'batsa'en nik'etjusun yaja kjuatexumo.

¹¹ 'Ba ti'on ngat'a je te'yo nixtjin xi tetsuma nganda'e. Je= chubare nga sikja'a_ra yojona. Ngat'a nixtjin nga k'uangia je ngisa tiña tijña tu'bani ko nixtjin nga tjun kuakjainna. ¹² Je tifa'a nistjen, 'ba je tjis'e isen. Kui kjuañu joni najñu xi jndi chja'axinña mé= xi ña'an ña jñu 'ba xaja mé= xi ña'an ña tsejen joni chasoldadu xi banda yojore nga fikjan. 'Ba 'batsa'en sikuendaña yojona ngat'are xi ch'o. ¹³ Kixi tanginkua yojona joni xuta xi setsuma nga nixtjin. Bi k'uetsubajian kjuaxkje'a ninga kjuach'i ninga kjuachajngi ninga bi kjuatsjare yojo. 'Ba nde bi kuixkjankua xingia ninga bi ngatjas'ena kjuaxin kakun. ¹⁴ Tusa ti'on mé= xi kitsa'en Na'enna Jesucristo, 'ba bi nikja'etsjion jót'sa'en sik'etjusun mé= xi tsu yojo jenu.

14

¹ Nda chjubetjo xi makjainre tunga xi bi tjiñgu kakun ngat'are mé= xi ma ña'an 'ba bi chubasiko ngat'are jotsa'en tsikja'etsjen. ² Tjin xi makjainre nga ma kjine tume xichine, 'ba tjin yak'a xi bi titsujngu kakun ngat'are mé= xi ma kjine 'ba tu xi machajin nangu= kjine. ³ Xi kjine tume xichine bi ch'oke ngatjabe xi 'bechjonre yojore. 'Ba xi 'bechjonre yojore bi ngatsik'axki xi kjine tume xichine, ngat'a Na'enchana je kiskjebetjo xutabiu. ⁴ ¿'Yá= ni ji xi tenik'axki chu'ndare xi kja'ere? Tsa kixi sejña asa tisatengi chu'ndabiu, naire kjinere

kibiu. 'Ba kixi= kuasen, ngat'a Na'enna tjinre kju'a'ñu nga kixi sikasen.

⁵ Tjin xi tsu nga jngu nixtjin ngisa= kun nga ko mare kja'e nixtjin, 'ba tjin yak'a xi tsu nga tu ngusun= ngayéje nixtjin. Nga jngu jngu tjinnere nga sikja'etsjen jotsa'en bere kakun. ⁶ Xi fa'ajin jngu nixtjin tuxi skuekunni, kui= xi 'batsa'en tuxi bekunni Na'enna. 'Ba xi kjine tume xichine, kui= xi 'batsa'en tuxi bekunni Na'enna, ngat'a tsjare kjuanda Na'enchana ngat'are xichinere. 'Ba xi 'bechjonre yojore, kui= xi 'batsa'en tuxi bekunni Na'enna, 'ba 'ba=nde tsjare kjuanda Na'enchana.

⁷ Ngat'a tsajainján ña xi kuenda tse'e suba tijñakun asa tsa kuenda tse'e suba 'me. ⁸ Tsa tet-subakuan, ngat'are Na'enna tetsubakuan. 'Ba tsa beya, ngat'are Na'enna beya. 'Bamani ninga tsa tetsubakuan asa beya, Na'enna tse'era. ⁹ Ngat'a kui= kju'a k'enni Cristo 'ba ja'aya nganire ngajinre mik'en, tuxi 'batsa'en kuanni Naire xuta xi je jesun 'ba ko xi tjindukun.

¹⁰ 'Ba ji nde, ¿ánñu tenik'axkini nts'é? 'Ba nde ji, ¿ánñu ch'ocha 'yani nts'é? Ngat'a ngatsi'a tjinnere nga kuanna kju'a ngixkun Na'enchana.

¹¹ 'Ba=tsa'en kua'indut'a: “An= xi tejñakuan, titsu Na'enchana. Ngatsi'i xuta kuinyakunch'in ngi xkuaan 'ba ngatsi'i sikixiya nga an= xi Na'enchana.”

¹² 'Bamani nga jngu jngua kua'e_ra kuenda Na'enchana ngat'are mé= xi kjiña'an.

¹³ Kui kju'a bi nde sik'axki ngisaña xingia. Tusa tikja'etsjion jotsa'en bi si'anñu mé= xi sichajare nts'io ninga mé= xi k'uejñare kjuana'en kjuamak-jainre. ¹⁴ 'Be=ña 'ba be=re takuaan nga tsajain

xi tu kuenda tse'e suba jndi ngixkun Na'enchana. Ngat'are Na'enna Jesucristo mankjinna kibi. Tunga tsa tjin xi kuetsu: “Jndi kibi ngixkun Na'enchana”, ngu jndi= kibi ngat'are xuta xi 'ba kuetsu.

¹⁵ Tunga tsa tu ngat'are tsajmi xi techine mandusinre nts'é, bi nde tenik'etjusunni jotsa'en tijña kjuanimejen. Bi ba'e'nde tsa tu ngat'are xichineri xajani xuta xi Cristo k'enntjaini. ¹⁶ Bi ba'e'ndio tsa ch'o tsa'en kuinchja xuta ngat'are mé= xi nda ngat'a tsojon. ¹⁷ Ngat'a ña batexuma Na'enchana, bi mé= xi china ninga mé= xi 'yá= xi chjire. Tusa kjuakixi ko kjuaxiu 'ba ko kjuatsja xi tsjana Isen-nixtjinre Na'enchana, kui= xi chjire. ¹⁸ Xi 'bitsa'en tsa'exangire Cristo, kui= xi tsitsjare Na'enchana 'ba 'ba nde xuta nda nchja ngat'are.

¹⁹ 'Bamani kuinyisja jótsa'en s'enina kjuaxiu 'ba jótsa'en kuisekokaña xingia nga ngisa 'ñu kuakjain ngisana ngat'are Na'enchana. ²⁰ Bi ngat'are xichineri nikjetsin xa xi titsa'en Na'enchana ngajinre xuta xi tse'e. Kjuakixi= nga tsje ngixkun Na'enchana ngayéje xichine xi tjin, tunga bi nda tjin tsa xine tsajmi xi k'uejñare kjuana'en kjuamakjainre xuta xi yak'a. ²¹ Tusa nda si'en tsa bi xine yojo ninga si binu ninga si'an ngisai tumeñu xi k'uejñare kjuana'en kjuamakjainre nts'é.

²² Jotsa'en mankjainri ngat'are kibi, tu ji sani 'batsa'en ngatjamakjainri ngixkun Na'enchana. ¡Á ndanire xi bi kaninejere yojore nga tsa'en mé= xi bere kakun nga nda tjin! ²³ Tunga xi bi tijjngu kakun tsa ma asa bi ma kjine jngu tsajmi, kui= xi xaninejere tsa skine, ngat'a bi 'ba titsa'en jotsa'en

makjainre. Ngat'a ngayéje xi bi ndibanire jotsa'en makjainna, kui= xi je.

15

¹ Ña xi bi jó ján kjuafa'etsjen tjinna ngat'are mé= xi ma si'an, tjinnere nga k'uechjon_ra yojona nga tu kjuanda tse'e xi makjainre tunga xi kje titsujngu kakun ngat'are mé= xi ma ña'an. Bi kuinyisja mé= xi tu ña tajngu matsjana. ² Tusa nga jngu jngua tjinnere nga kuinyisja mé= xi matsjare xingia 'ba mé= xi nda ngat'are, tuxi ngisa 'ñu kuakjain ngisanire ngat'are mé= xi tse'e Na'enchana. ³ Ngat'a ninga Cristo bi tsangisjai mé= xi tu kui tajngu kuatsjare. Tusa kuata'en jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “En ch'otsu xi kitsuri xuta, kui= xi ja'et'ana ngayeje.” ⁴ Ngayéje mé= xi kua'indut'a enre Na'enchana nixtjin kuatse jan, kua'indut'a tuxi kuaku ndiyanina. Ngat'a ngajin enre Na'enchana sakuna kjuatsejnda ko kjuañukakun, tuxi kuan xuyani_ra mé= xi sjana Na'enchana.

⁵ Na'enchana xi tsjana kjuatsejnda ko kjuañukakun, kui ngatatsa'en nga jngu ngatjama kjuafa'etsjennu jotsa'en mejénre Cristo Jesús.

⁶ Tuxi 'batsa'en ñatjen 'ba kuixun tsi'iñu ko jngu jnda nga k'uiio nijmi nga Na'enchana xi Na'enre Na'enna Jesucristo xi tjinre kjuaje.

⁷ Bamani nde, nda chjubetjo xingiu jotsa'en nda kiskjebetjonu Cristo, tuxi 'batsa'en s'ejñatsejenni kjuajere Na'enchana. ⁸ Ngat'a an 'ba texin_nuu nga Cristo ja'etsa'exangire xuta xi judío kuán, tuxi yakutsejenni kjuakixire Na'enchana. Ja'etsik'etjusun mé= xi Na'enchana kitsjare ts'a

ntje chingare xuta judío, ⁹ tuxi naxinanda xi bi judío kue'eni nijmi nga Na'enchana xi tjinre kjuaje. Ngat'a 'ba=nde ja'anima kakunre ngayeje. Jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana: “Kui=kjuañu sichjinira ngajinre naxinanda xi bi judío 'ba sia jngu son xi sichjire ja'enri.”

¹⁰ 'Ba 'ba nde tsa'en kua'indut'a ngayeje: “Jun naxinanda xi bi judío, titsjako xuta xi tse'e Na'enchana.” ¹¹ 'Ba 'ba nde tsu ngisa: “Jun ngatsi'i naxinanda xi bi judío, tichji ru Na'enchana. Ngatatsichjire Na'enchana ngatsi'i xuta xi tjin ngasun'ndio.”

¹² 'Ba 'ba nde tsa'en kitsi'indut'a xuta chinga profeta Isaías: “Jamare Isaí stjukkani xuta xi kjua'ekatexumare naxinanda xi bi judío, 'ba ngat'are kui naxinando skuyare mé= xi sja Na'enchana.”

¹³ Na'enchana xi techuya ngat'are, kui ngatatsitsejin yeje inimanu kjuatsja ko kjuaxiu jun xi makjainnu ngat'are, tuxi janda ngisa kixi kuinya ngisañu ngat'are mé= xi techuya ru jotsa'en titsja nga'ñunu Isennixtjintsjere Na'enchana.

¹⁴ Bere takuaan, nts'ia, nga kitsejinnu kjuanda 'ba nga nda mankjinnu, tuxi kuan xukoyañu xingiu. ¹⁵ Tunga tjin= xi tjima kuaan nga tetsi'indut'a nuu xujun nga'e, tuxi sikja'etsjenya ngañu. Ngat'are kjuanda xi kitsjana Na'enchana, ¹⁶ an tetsa'ensexangi ra Cristo Jesús nga tu kjuanda tse'e naxinanda xi bi judío. An jo=ni jngu na'mi xi titsa'exangire en ndare Na'enchana. Tetsikja'axtiuya ra naxinanda xi bi judío, tuxi kuanni joni chje xi matsjare Na'enchana, xi titsit-sje Isennixtjintsjere kui.

17 Tetsa' enxangi_ ra Na'enchana nga jngu makuaa Cristo Jesús 'ba kui= kjuañu 'ñu tsja tjinnina_ ngat'are xana. 18 Ngat'a bi makakuan nchja mé= xi kja'ere, tu kui sani jótsa'en titsa'exajinna_ Cristo, tuxi sik'etjusunni enre Na'enchana naxinanda xi bi judío. Cristo titsichjen jdana_ ko xana_ 19 'ba ti'bejñatsejen kjuañu ngajinre mé= xi tetsa'aan. Ngat'a ko kjuañure Isennixtjintsjere Na'enchana je kitsa'aan mé= xi bakutsejen kjuajere Na'enchana ko kjuakun. 'Batsa'en je jena_ nga kitsikja'axtiuyaa en ndare Cristo 'nda naxinanda Jerusalén 'ba ka'nda nangi Iliria.

20 Ngantsjai kuamejénnā nga kitsikja'axtiuyaa en ndare Cristo nga'nde ña kje nu'yajínre ja'enre. Ngat'a bi kuamejénnā 'esun ngisa_ ra xa xi 'etuts'inre xuta xi kja'ere. 21 Tusa tetsa'aan jotsa'en kua'indut'a enre Na'enchana:

Xi kje 'miyajínre ngat'are,

kui= xi skue.

'Ba xi kje nt'ejín ngat'are,

kui= xi kuankjinre.

22 Kui= kjuañu nkjin ndiya bi kisaku ndiyantina_ nga kjuikun_nuu. 23 Tunga nganda'e je= kua_jguna_ xa xi tetsa'aan nangi xi tjin nga'e 'ba je tjinre nu nga mejénnā kjuikun_nuu. 24 Kui kjuā mejénnina_ skue_nuu nga kjuā'aa ña tetsubo, kionga kjuia_ nangi España. Tsja kuanna_ nga ku_atejñajin_nuu ninga tsa tu chuba nixtjin, 'ba tsa kuan kuisekonuu nga kuekoya ndiyānuu.

25 Tunga nganda'e Jerusalén= tefia_ nga kjuikasekuā xuta tsjere Na'enchana xi tjindu kio.

26 Ngat'a ko ngayéje inimare xuta xi makjainre

ngat'are Cristo xi tjin nangi Macedonia ko nangi Acaya 'eku ton, tuxi sikasennire xuta tsjere Na'enchana xi tjindu naxinanda Jerusalén xi machjenre tsajmibiu. ²⁷ Tsja kuánre nga 'ba kitsa'en. 'Ba kjuakixi= nga tjenre tse'e xutabiu. Ngat'a mé= xi tse'e Na'enchana xi kisakure xutare Israel, kui= xi kisakut'are naxinanda xi bi judío. Kui kjua naxinanda xi bi judío tjinnere nga kuaseko xutare Israel nga kuakjanyako mé= xi tjinre nga'e ngasun'ndio. ²⁸ 'Bamani kionga je kuajngunā xabi 'ba kionga je singantsjaā mé= xi kuaku, 'ba=tsa'en kjuia nangi España 'ba kjua'aā ña tetsubo. ²⁹ 'Ba 'be=ñā nga Cristo 'ñu sichikunta'enna kionga kjuikun_nuu.

³⁰ Jun nts'ia, ngat'are Na'enna Jesucristo 'ba ngat'are kjuanimejen xi tsjana Isennixtjintsjere Na'enchana te'bets'a_nuu nga jngu kuakonuu jotsa'en tekjanntjaā enre Na'enchana. Chukontsjo Na'enchana ngat'ana. ³¹ Chja'a_ru nga ngatatsindainā ngat'are xuta xi bi makjainre xi tjindu nangi Judea. 'Ba nde chja'a_ru nga xuta tsjere xi tjindu Jerusalén nda ngatakjebe mé= xi kjuiko_ra. ³² 'Ba=tsa'en, tsja s'enā nga kjuechukun_nuu 'ba sikja'aya ngutjunchaā ngajinnu tsa Na'enchana tsu kakun. ³³ Na'enchana xi tsjana kjuaxiu ngat'ejñakontsjainu ngatsi'u. 'Ba ngatjama.

16

¹ An tsike'nda_nuu ndichja Febe xi tjinre xa nga baseko xuta xi makjainre ngat'are Cristo xi tjindu naxinanda Cencrea. ² Nda chjubetjo ngat'are Na'enna jotsa'en tjinnere nga si'an ña

xi xuta tsjere Na'enchana kuáan. 'Ba tiseko nga ta'e_ru tume tsajmi xi machjenre. Ngat'a kui ne nkjin xuta je tsakaseko 'ba 'ba nde tsakasekona an ngayeje.

³ Ta'e_ru kjuate'ndana Priscila ko Aquila, xi 'ba nde inyatsa'exangire Cristo Jesús joni an. ⁴ Xi bi kitsakjun nga kueya ngat'ana. 'Ba bi tsa tu an xi tetsja ra kjuanda, 'ba=nde ko ngats'i xuta xi makjainre ngat'are Cristo xi bi judío ngayeje.

⁵ Ta'e_ru kjuate'ndana xuta xi makjainre ngat'are Cristo xi mañajan ndaba Priscila ko Aquila. Ta'e_ru kjuate'ndana Epeneto, xi 'ñu tsimijáan, xi tjun kuakjainre ngat'are Cristo ngajinre xuta xi tjin nangi Asia. ⁶ Ta'e_ru kjuate'ndana María, xi je 'ñu kitsa'exa ngat'anu. ⁷ Ta'e_ru kjuate'ndana Andrónico ko Junias, xi xingia mani 'ba xi ñatjen kis'eyakua nduya. Kui xi nda 'yaxkun ngajinre nchja chinga apóstol 'ba xi tjun kuakjainre ngat'are Cristo nga ko mare an.

⁸ Ta'e_ru kjuate'ndana Amplias, xi 'ñu tsimijáan ngat'are Na'enna. ⁹ Ta'e_ru kjuate'ndana Urbano, xi 'ba nde titsa'exangire Cristo joni ña, ko Estaquis, xi 'ñu tsimijáan. ¹⁰ Ta'e_ru kjuate'ndana Apeles, xi je yakutsejen nga 'ñu makjainre ngat'are Cristo. 'Ba nde ta'e_ru kjuate'ndana xinkjin Aristóbulo.

¹¹ Ta'e_ru kjuate'ndana Herodión, xi xingia mani. 'Ba nde ta'e_ru kjuate'ndana xinkjin Narciso, xi 'ba nde makjainre ngat'are Na'enchana. ¹² Ta'e_ru kjuate'ndana Trifena ko Trifosa, xi 'ba nde inyatsa'exangire Na'enna. Ta'e_ru kjuate'ndana Pérsida, xi 'ñu tsimijáan 'ba xi je 'ñu kitsa'exa ngat'are Na'enna ngayeje.

13 Ta'e_ru kjuate'ndana Rufo, xi Na'enna kiskja'ajin, 'ba ko nare, xi 'ba nde joni nana mani ngayeje. 14 Ta'e_ru kjuate'ndana Asíncrito ko Flegonte ko Hermes ko Patrobas ko Hermas 'ba ko nts'ia xi ñatjen tjindu. 15 Ta'e_ru kjuate'ndana Filologo ko Julia ko Nereo ko ndichja ko Olimpás 'ba ko ngatsi'i xuta tsjere Na'enchana xi ñatjen tjindu.

16 Tite'nda_ru xingiu ko kjuanimejenre Cristo. Ngatsi'i xuta xi makjainre ngat'are Cristo inyatsikasennu kjuate'nda.

17 Jun nts'ia, te'bets'a_nuu nga tikuendo yojonu ngat'are xi bakjanya xuta 'ba tsichaja xuta xi kja'ere nga 'bejña kjuana'en ngat'are mé= xi je kisakuyare. Tinyat'axin_ru xutabiu. 18 Ngat'a xi 'batsa'en, kui xi bi inyatsa'exangire Na'enna Jesucristo, tusa inyatsa'en mé= xi matsjare yojore. 'Ba ensin en nda nchja nga 'bonachare xuta xi kje 'ñu= mankjinjínre mé= xi tse'e Na'enchana.

19 Ngatsi'i be= nga nik'etjusun ion. Kui kjuatsja manina ngat'a tsojon 'ba mejéna nga ngisa kuankjin ngisanu ngat'are mé= xi nda 'ba nga k'uejñat'axiun mé= xi bi nda. 20 'Ba Na'enchana xi tsjana kjuaxiu je mején sukine chanayiu ngi ndakú. Ngatjas'enu kjuandare Na'enna Jesucristo.

21 Inyatsikasennu kjuate'nda Timoteo, xi 'ba nde titsa'exangire Jesucristo joni an, ko Lucio ko Jasón 'ba ko Sosípater, xi xingia mani.

22 'Ba an Tercio xi tu tetsi'inda xujunbi, 'ba=nde tetsikasen_nuu kjuate'nda ngat'are Na'enna ngayeje.

²³ Tsikasennu kjuate'nda Gayo, xi ndaba tejñaña 'ba ña mañajan ngatsi'i xuta xi makjainre ngat'are Cristo. 'Ba nde inyatsikasennu kjuate'nda Erasto, xi tjinre xa nga 'bejñatjo tonre naxinando, 'ba nde nts'ia Cuarto.

²⁴ Kjuandare Na'enna Jesucristo ngat'ejñajinnu ngatsi'u. 'Ba ngatjama.

²⁵ Ngatjanichjire Na'enchana. Kui kuan sa'en nga kixi kuinyo jotsa'en tsu en ndare. Kui en ndabi xi texinyaa 'ba xi tjinikja'axtiuya ngat'are Jesucristo. Xi 'bejñatsejen nganda'e mé= xi 'ejña'mo 'nda nixtjin kuatse jan. ²⁶ Je= kis'ejñatsejen nganda'e ngat'are xujun xi kitsi'indu nchja chinga profeta 'ba tji'miyare ngayéje naxinanda xi tjin ngasun'ndio. 'Batsa'en 'exa Na'enchana xi tijñakunntsjai, tuxi kuakjainnire 'ba sik'etjusun enre ngatsi'i xuta.

²⁷ Ngat'are Jesucristo ngatjas'ejñatsejenntsjai kjuajere Na'enchana xi jngututu 'ba xi nkjin kakun. 'Ba ngatjama.

El Nuevo Testamento Mazateco de Ayautla **New Testament in the Ayautla Mazateco language of** **Mexico**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazateco, Ayautla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Ayautla [vmy], Mexico

Copyright Information

©La Liga Bíblica, A.C., 2009

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazateco, Ayautla

©Wycliffe Bible Translators, Inc., 2009

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

776ced1d-6ea7-59c3-8389-b2a94420d3be